

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Використання принципів «зеленого офісу» в
управлінні підприємством»

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності _____ 073 «Менеджмент» _____

(код, найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Менеджмент організацій та адміністрування» _____

(назва)

*Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело.*

(підпис)

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ здобувача

Виконав: здобувач вищої освіти гр. МНДМ-61

Богдан ХУДІК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: к.г.н, доцент

*науковий
ступінь, вчене
звання*

Анастасія ГЛУШЕНКОВА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Рецензент: д.е.н., професор

*науковий
ступінь, вчене
звання*

Світлана ЛЕГОМІНОВА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Київ 2023

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва

Кафедра Менеджменту
Ступінь вищої освіти Магістр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри менеджменту
Неоніла НАСАД
« ____ » _____ 2023 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Худік Богдан Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Тема кваліфікаційної роботи: Використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством

керівник кваліфікаційної роботи Анастасія ГЛУШЕНКОВА, к.г.н., доцент,
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від «19» жовтня 2023 р. №145

2. Строк подання кваліфікаційної роботи « 20 » грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: Закони України, нормативні матеріали Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, наукова література з менеджменту, публікації в періодичних виданнях та в мережі Інтернет, матеріали звітності досліджуваного підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством .
2. Діагностика відповідності управління підприємства принципам «зеленого офісу».
3. Використання принципів «зеленого офісу» для підвищення ефективності діяльності підприємства.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: *презентація.*

6. Дата видачі завдання « 20 » жовтня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення тематики, вибір наукового керівника, уточнення теми	19.09.2023	
2	Розробка та складання плану кваліфікаційної бакалаврської роботи	10.10.2023	
3	Підготовка 1 розділу	27.10.2023	
4	Підготовка 2 розділу	14.11.2023	
5	Підготовка 3 розділу	29.11.2023	
6	Висновки	01.12.2023	
7	Підготовка остаточного варіанту роботи та проходження перевірки на плагіат	05.12.2023	
8	Написання відзиву науковим керівником	08.12.2023	
9	Оформлення та представлення роботи на кафедрі та попередній захист	20.12.2023	
10	Зовнішня рецензія	13.12.2023	
11	Підготовка доповіді, презентації та ілюстративного матеріалу	15.12.2023	
12	Захист кваліфікаційної магістерської роботи	17.01.2024	

Здобувач(ка) вищої освіти _____

(підпис)

Богдан ХУДІК

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник
кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

Анастасія ГЛУШЕНКОВА

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

РЕФЕРАТ

Текстова частина кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра: 93 стор., 13 рис., 4 табл., 53 джерела.

Мета роботи – систематизувати теоретичні і практичні основи, визначити основні напрямки удосконалення використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством (на прикладі ТОВ «Мережа Ланет»).

Об'єкт дослідження – процес управління ТОВ «Мережа Ланет».

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти, шляхи удосконалення використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством.

Короткий зміст роботи: У першому розділі розглянуто теоретичні основи використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством, а саме: визначено сутність та основні принципи концепції «зеленого офісу», охарактеризовано стандарти та світовий досвід застосування концепції «зеленого офісу», систематизовано теоретичні дані щодо управління ресурсами підприємства на принципах «зеленого офісу».

У другому розділі виконано діагностику відповідності управління підприємства принципам «зеленого офісу»: здійснено організаційно-економічну характеристику ТОВ «Мережа Ланет», діяльність ТОВ «Мережа Ланет» щодо екологічної та соціальної відповідальності, визначено бар'єри для імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства.

У третьому розділі обґрунтовано рекомендації щодо використання принципів «зеленого офісу» для підвищення ефективності діяльності підприємства, основні напрямки імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства, проведено оцінку ефективності впровадження принципів «зеленого офісу» в управління підприємством.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: зелений офіс, екологічна відповідальність підприємства, соціальна відповідальність підприємства, управління підприємством, сталий розвиток підприємства.

ABSTRACT

Text part of the master's qualification work: 93 pages, 13 pictures, 4 table, 53 sources.

The purpose of the work is to systematize the theoretical and practical foundations, identify the main directions for improving the implementation of "green office" principles in enterprise management (using the example of LLC "Network Lanet").

Object of research – is the management process of LLC "Network Lanet."

Subject of research – is theoretical and practical aspects, ways to improve the implementation of "green office" principles in enterprise management.

Summary of the work: The first chapter examines the theoretical foundations of using "green office" principles in enterprise management, namely: the essence and basic principles of the "green office" concept are defined, standards and global experience in applying the "green office" concept are characterized, and theoretical data on enterprise resource management based on "green office" principles are systematized. In the second chapter, a diagnosis of the compliance of enterprise management with "green office" principles is carried out: an organizational and economic characteristic of LLC "Network Lanet" is provided, the company's activities regarding environmental and social responsibility are analyzed, and barriers to the implementation of "green office" principles in the company's activities are identified. The third chapter justifies recommendations for using "green office" principles to enhance the efficiency of enterprise activities, the main directions of implementing "green office" principles in the company's activities are outlined, and an assessment of the effectiveness of implementing "green office" principles in enterprise management is conducted.

KEYWORDS: green office, environmental responsibility of the enterprise, social responsibility of the enterprise, enterprise management, sustainable development of the enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ» В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	10
1.1. Сутність та основні принципи концепції «зеленого офісу»	10
1.2. Стандарти та світовий досвід застосування концепції «зеленого офісу»	18
1.3. Управління ресурсами підприємства на принципах «зеленого офісу»	30
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ВІДПОВІДНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА ПРИНЦИПАМ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ»	41
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Мережа Ланет»	41
2.2. Екологічна та соціальна відповідальність підприємства ТОВ «Мережа Ланет»	53
2.3. Бар'єри для імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства	59
РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ» ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	63
3.1. Основні напрямки імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства	63
3.2. Заходи для впровадження принципів "зеленого офісу" в діяльність ТОВ "Мережа Ланет"	70
3.3. Оцінка ефективності впровадження принципів «зеленого офісу» в управління підприємством	83
ВИСНОВКИ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93

ВСТУП

Сучасні підприємства стикаються з ростом екологічних проблем та підвищеним попитом на сталий розвиток. У цьому контексті концепція «зеленого офісу» виступає як стратегічний підхід до управління ресурсами з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та підвищення сталості підприємства.

Суспільство стає все більш освіченим та екологічно свідомим. Підприємства, які приділяють увагу зеленим практикам, привертають увагу клієнтів, що активно підтримує сталий розвиток. Зростаюча кількість законодавчих актів та стандартів, спрямованих на зменшення впливу підприємств на довкілля, змушує компанії адаптуватися та впроваджувати зелені підходи. В той же час підприємства, які активно впроваджують зелені практики, можуть мати конкурентну перевагу, особливо в очах тих споживачів, які акцентують на екологічній відповідальності при виборі продуктів та послуг.

Питання соціальної відповідальності бізнесу розглядали у своїй працях у працях такі закордонні науковці як: Т. Дональдсон, А. Керолл, Р. Каплан, Д. Нортон, М. Фрідман, Х. Валенте, К. Мануель, С. Фігарес та інші. Серед вітчизняних науковців це О. Буян, А. Колота О. Грیشнова, В. Євтушенко, М. Сухотеріна, Л. Петрашко, О. Захаркіна, В. Шаповал, Т. Хлевицька, С. Філіппова та інші.

Питанням екологічної відповідальності бізнесу в контексті вирішення завдань сталого розвитку у вітчизняній науковій літературі присвячені праці А. Гвішиані, Б. Данилишина, М. Згуровського, Л. Мельника, А. Садекова, Ю. Туниці, Є. Хлобистова та ін. Питанням впровадження концепції «зеленого офісу» присвячені праці О. Маслюківської, Н. Євтушенко, І.Сіваша А. Якімової.

Існуючі дослідження з концепції зеленого офісу значно розширили наше розуміння сталого управління ресурсами. Однак, деякі аспекти

досліджені менш детально і ця концепція є досить неосвоєною серед вітчизняних підприємств.

Мета даної роботи - систематизувати теоретичні і практичні основи, визначити основні напрямки удосконалення використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством (на прикладі ТОВ «Мережа Ланет»).

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- визначити сутність та основні принципи концепції «зеленого офісу»;
- охарактеризувати стандарти та світовий досвід застосування концепції «зеленого офісу»;
- систематизувати теоретичні дані щодо управління ресурсами підприємства на принципах «зеленого офісу»;
- здійснити організаційно-економічну характеристику ТОВ «Мережа Ланет»;
- охарактеризувати діяльність ТОВ «Мережа Ланет» щодо екологічної та соціальної відповідальності;
- визначити бар'єри для імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства;
- обґрунтувати основні напрямки імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства
- запропонувати заходи для впровадження принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства;
- провести оцінку ефективності впровадження принципів «зеленого офісу» в управління підприємством.

Об'єктом дослідження є процес управління ТОВ «Мережа Ланет».

Предмет дослідження - теоретичні та практичні аспекти, шляхи удосконалення використання принципів «зеленого офісу» в управлінні підприємством.

Робота виконана на основі нормативно-правових актів України, наукової літератури з менеджменту, зокрема дисертації та автореферати дисертацій, монографії, публікації у рецензованих, періодичних фахових та інших виданнях, а також в мережі Інтернет, внутрішньої корпоративної інформація та матеріалах звітності ТОВ «Мережа Ланет».

У процесі роботи використовувались наступні методи: системного підходу, групування, порівняння, літературний, економіко-статистичні, управлінського аналізу.

Результати даної роботи можуть бути застосовані для підвищення ефективності організації управління інноваційним процесом ТОВ «Мережа Ланет» та інших телекомунікаційних підприємств.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ» В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Сутність та основні принципи концепції «зеленого офісу»

Сучасні підприємства, занурені у динаміку глобального бізнесу, відчують необхідність адаптуватися до нових реалій, пов'язаних із зростанням екологічної свідомості та соціальної відповідальності. В цьому контексті концепція "зеленого офісу" стає необхідною та актуальною для забезпечення взаємодії між корпоративними інтересами та екологічною стійкістю.

Глобальні екологічні виклики, такі як зміни клімату та виснаження природних ресурсів, націлені на зміну підходів у бізнесі. Концепція "зеленого офісу" стає важливим стратегічним інструментом для підприємств, щоб ефективно реагувати на ці виклики та демонструвати свою готовність до впровадження екологічно відповідальних практик.

Зросла свідомість споживачів про екологічні аспекти виробництва, що породжує вимоги до підприємств впроваджувати екологічно чисті методи виробництва та управління. У цьому контексті концепція "зеленого офісу" виступає як стратегічна відповідь на ринковий тиск, сприяючи підтримці та лояльності споживачів. [16]

Законодавче середовище, яке все більше акцентує на екологічній відповідальності підприємств, також висуває вимоги до впровадження зелених ініціатив. Концепція "зеленого офісу" відповідає цим вимогам, надаючи фірмам не лише конкурентну перевагу, а й відповідність нормативам та стандартам.

До того ж, зростання бажання привабити та утримати талановитий персонал вимагає від підприємств створення привабливого та соціально

відповідального робочого середовища, що також відповідає концепції "зеленого офісу".

Отже, у сучасному світі, де бізнес взаємодіє з екологічними, соціальними та економічними факторами, концепція "зеленого офісу" стає актуальною стратегією для підприємств, що мають амбіції бути не лише прибутковими, але й етично відповідальними учасниками сучасного бізнес-середовища. [17]

Екологічна відповідальність підприємства – це комплекс заходів та стратегій, спрямованих на мінімізацію негативного впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище та забезпечення сталого використання природних ресурсів. [21]

Екологічна відповідальність є не лише дотриманням вимог законодавства щодо охорони навколишнього середовища, але й активним залученням підприємства до ініціатив та програм, спрямованих на поліпшення екологічної ситуації.

Екологічна відповідальність стає необхідністю у сучасному бізнес-середовищі через зростання уваги суспільства до екологічних питань та ризику негативного впливу на репутацію підприємства у випадку недбалого ставлення до навколишнього середовища.

Важливою складовою екологічної відповідальності є здатність підприємства до ефективного використання ресурсів, зменшення кількості викидів та відходів, а також впровадження енергоефективних та екологічно безпечних технологій.

Зелений офіс є невід'ємною частиною стратегії екологічної відповідальності підприємства. Імплементація принципів зеленого офісу передбачає впровадження екологічно орієнтованих рішень та забезпечення сталого використання ресурсів у внутрішньому офісному середовищі.

Зокрема, це включає в себе використання енергоефективного обладнання, мінімізацію використання паперу та інших матеріалів, управління водними ресурсами, а також підтримку ефективної системи

утилізації відходів. Реалізація цих заходів сприяє створенню екологічно чистого та здорового офісного середовища, а також позитивно впливає на імідж підприємства в очах споживачів та партнерів.

Підприємства стикаються з рядом викликів, пов'язаних зі зростанням екологічної свідомості споживачів, посиленням регулювань щодо впливу на довкілля та поглибленням соціальної відповідальності. Концепція "зеленого офісу" набуває актуальності через кілька ключових факторів.

Глобальна екологічна проблематика: [15]

Зростання рівня забруднення, зміни клімату та виснаження природних ресурсів ставлять світ перед необхідністю діяти відповідально та збалансовано. Підприємства, які приймають концепцію "зеленого офісу", стають активними учасниками у розв'язанні цих проблем.

Споживачі та ринковий тиск:

Сучасні споживачі дедалі більше цінують екологічно відповідальні бренди та виробники. Підприємства, які впроваджують зелені практики, отримують конкурентну перевагу та підтримку споживачів.

Регулювання та законодавство:

Зростання правових норм та вимог щодо екологічного впливу підприємств вимагає від компаній вдосконалення своїх практик та впровадження екологічної відповідальності.

Ефективність та економічні вигоди:

Зелені практики можуть призводити до значних економічних вигод, таких як зменшення витрат на енергію, оптимізація використання ресурсів та покращення ефективності виробництва.

Привабливість для талановитих кадрів:

Молодше покоління працівників віддає перевагу компаніям, які приділяють увагу екологічній відповідальності. Впровадження зелених практик робить підприємство більш привабливим для талановитих фахівців.

Інновації та технології:

Розвиток зелених технологій і інновацій дозволяє підприємствам покращити свої процеси та виробничі методи, щоб зменшити вплив на навколишнє середовище.

Узгодження з принципами "зеленого офісу" стає стратегічним кроком для підприємств, сприяючи їхній конкурентоспроможності, сталому розвитку та позитивному впливу на оточуюче середовище.

Концепція "зеленого офісу" визначає стратегічний підхід до управління ресурсами підприємства, спрямований на забезпечення екологічної відповідальності та гармонії між корпоративною діяльністю та природним середовищем. У цьому контексті важливо розглядати комплексні підходи, що охоплюють технічні та соціальні аспекти. [25]

Технічна складова концепції включає в себе раціональне використання ресурсів, таких як енергія та вода, з впровадженням енергоефективних технологій та систем освітлення. Застосування відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні батареї, є ключовим аспектом стратегії.

Соціальна компонента концепції полягає у впровадженні соціально відповідальних практик у сфері добробуту працівників. Це може включати в себе організацію заходів для сприяння фізичному та психологічному здоров'ю персоналу, а також стимулюючі програми для залучення співробітників до екологічних ініціатив.

Важливою характеристикою концепції "зеленого офісу" є усвідомлення необхідності системного підходу до забезпечення сталого розвитку, де екологічні та соціальні аспекти об'єднуються в стратегічному управлінні ресурсами підприємства. [29]

Концепція "зеленого офісу" це не просто модний тренд, а ретельно спланований стратегічний крок у напрямку сталого розвитку підприємства.

На перший погляд, це може здатися простим впровадженням енергоефективних технологій чи встановленням сонячних панелей. Так, це частина рішення. Але що, якщо ми подивимося на це як на гармонійне співвідношення між бізнесом і природою?

Коли компанія обирає шлях "зеленого офісу", вона, фактично, бере на себе відповідальність за свої впливи на довкілля. Це не просто екологічні заходи для вигляду, але цілеспрямована спроба узгодити власні потреби з потребами природи.

Зазвичай це включає в себе не лише технічні інновації, але і соціальні ініціативи. Щоб створити "зелений офіс", необхідно враховувати питання здоров'я та добробуту працівників. Можливо, впровадження фітнес-програм чи психологічних консультацій. Це не лише сприяє екологічному підходу, але і покращує робочий клімат.

А щодо ресурсів, то тут йдеться не тільки про технічні аспекти. Врахування соціальних та економічних факторів є невід'ємною частиною стратегії. Важливо не просто економити енергію, а й розглядати проблему в комплексі, де ефективне використання ресурсів збігається з соціальною відповідальністю.

Отже, концепція "зеленого офісу" — це більше, ніж технології і ефективність. Це стратегічна взаємодія між бізнесом та природою, де сталість і екологічна відповідальність взаємодіють, створюючи не лише затишне робоче середовище, але і сприяючи сталому розвитку.

Основні принципи концепції "зеленого офісу" розкривають важливі аспекти стратегії, спрямованої на забезпечення сталого та екологічно відповідального управління підприємством. Ці принципи об'єднують технічні та соціальні аспекти, створюючи гармонійний підхід до підтримки довкілля та соціальної відповідальності. [31]

1. Енергоефективність:

Принцип енергоефективності визначає необхідність раціонального використання енергії в офісних приміщеннях. Використання енергоефективних технологій та систем освітлення спрямоване на зменшення витрат енергії та мінімізацію викидів.

2. Соціальна відповідальність:

Принцип соціальної відповідальності передбачає врахування інтересів працівників та сприяння їхньому добробуту. Це включає організацію заходів для покращення фізичного та психологічного стану персоналу та розвиток соціальних програм.

3. Використання відновлювальних джерел енергії:

Засади використання відновлювальних джерел енергії визначають необхідність переходу до екологічно чистих джерел електроенергії. Встановлення сонячних панелей та інших альтернативних джерел сприяє зменшенню впливу на природу.

4. Ефективне використання води:

Принцип ефективного використання води реалізується через впровадження систем ефективного управління водопостачанням та водовідведенням. Це включає в себе технології збереження води та раціональне використання її ресурсів.

5. Зменшення викидів:

Принцип зменшення викидів ставить завдання скорочення впливу на атмосферу та збереження якості повітря. Використання технологій зменшення викидів та впровадження екологічно чистих методів виробництва входить у цей принцип.

6. Сприяння сталому транспорту:

Принцип сталого транспорту визначає необхідність використання екологічно чистих видів транспорту та сприяння мобільності зелених ініціатив серед працівників.

7. Еко-офісне управління:

Принцип еко-офісного управління орієнтований на впровадження систем управління, які сприяють ефективному використанню ресурсів та зменшенню відходів, розширюючи тим самим поняття сталості в офісному середовищі.

Ці принципи об'єднують технічні та соціальні аспекти сталого розвитку офісного середовища, сприяючи гармонійному взаємодії бізнесу та природи.

Основоположні ідеї цих принципів полягають у створенні екологічно відповідальних та ефективних робочих умов, що відзначаються не лише зменшенням впливу на навколишнє середовище, але і покращенням якості життя працівників.

Імплементація концепції «зеленого офісу» вимагає фінансових, інфраструктурних, людських та інших ресурсів для успішної впровадження зелених практик і має відбуватися в декілька послідовних етапів (Рис. 1.1).

Рис. 1.1. Основні етапи впровадження принципів «зеленого офісу» на підприємстві (розроблено автором)

Впровадження концепції «зеленого офісу» може мати численні переваги для підприємств. Зменшення споживання енергії та води призводить до зменшення витрат на комунальні послуги. Використання ефективних технологій може знизити витрати на обладнання та його експлуатацію.

Зелені практики сприяють сталому розвитку та підвищують екологічну відповідальність підприємства, сприяють підвищенню репутації через участь в екологічних ініціативах.

Зелені офіси можуть створювати комфортне та здорове робоче середовище, що сприяє підвищенню продуктивності та творчості співробітників, залученню та утриманню талановитого персоналу завдяки соціальній відповідальності та забезпеченню комфортних умов праці..

Технології можуть застосовуватись для ефективного використання простору та оптимізації робочих місць. Можливість віддаленої роботи зменшує необхідність великих офісних приміщень.

Зелені елементи в офісі (рослини, природне освітлення) можуть поліпшити фізичне та психічне благополуччя працівників. Зменшення викидів та алергенів може позитивно впливати на здоров'я колективу. Розширення аудиторії та привертання клієнтів, які цінують екологічні та сталі практики. Виконання екологічних стандартів може сприяти уникненню штрафів та конфліктів з регуляторами.

Разом з тим, існує кілька потенційних бар'єрів, які можуть ускладнити впровадження концепції зеленого офісу на підприємстві. Високі витрати на впровадження: зелені технології та екологічно чисте обладнання можуть бути витратними. Підприємства можуть боятися великих витрат, навіть якщо в довгостроковій перспективі це призведе до економії. Відсутність свідомості та підтримки персоналу: якщо співробітники не розуміють важливості зелених ініціатив або не підтримують їх, впровадження може стати важким завданням. Технічні обмеження: деякі компанії можуть стикатися з технічними обмеженнями при спробах впровадження нових технологій або екологічних систем. Недостатнє розуміння переваг: багато підприємств може не повністю розуміти переваги зеленого офісу, не враховуючи економічні та соціальні вигоди. Бюрократичні перешкоди: системи управління можуть бути неспроможними адаптуватися до нових екологічних стандартів через бюрократичні та процедурні обмеження. Страх перед змінами: співробітники

та керівництво можуть опиратися змінам. Невизначеність стандартів: відсутність чітких стандартів та регуляції може призвести до незрозумілості та складнощів в імplementації зелених практик. Короткострокове мислення: якщо компанія фокусується на короткостроковому доході, вона може не бачити великих вигід довгострокового впровадження зелених ініціатив.

1.2. Стандарти та світовий досвід застосування концепції «зеленого офісу»

На сьогоднішній день існують різноманітні стандарти зеленого офісу, які визначають вимоги та принципи щодо створення та управління офісними приміщеннями з екологічною настановленістю. Один із зразків цього виду стандартів - стандарт "Зелений офіс" визначений World Wide Fund for Nature, Finland. Цей стандарт спрямований на зменшення споживання ресурсів та утворення відходів в робочих процесах офісу, та реалізацію заходів для зменшення викидів CO₂ та вуглецевого сліду від діяльності офісу в навколишнє середовище.

Іншим прикладом може бути Європейський стандарт "European Green Office" (EGO), який також визначає принципи екологічного управління офісом. Цей стандарт фокусується на менеджменті та результативності, встановлюючи вимоги щодо виявлення екологічних цілей, створення екологічного плану дій, координації зелених ініціатив та інших аспектів екологічного управління. [15]

Окрім того, існують стандарти, які враховують специфічні аспекти, такі як зелений закупівельний процес, енергоефективність, управління відходами, створення здорового офісного середовища та інші. Кожен з цих стандартів

встановлює конкретні принципи та вимоги, спрямовані на покращення екологічних характеристик офісного простору.

Важливо враховувати, що стандарти зеленого офісу можуть відрізнятися залежно від географічного регіону та конкретних вимог організацій. Зрештою, ці стандарти сприяють покращенню екологічних аспектів робочих просторів та створенню сталого офісного середовища.

Фонд природи світу, Фінляндія [7], спочатку розробив Стандарт Зеленого Офісу як програму управління офісом з основною метою зменшення споживання ресурсів та витрат в робочому процесі офісу, досягнення економії для зменшення витрати CO₂ та вуглецевого сліду, викинутого операціями офісу в навколишнє середовище. Стандарт Зеленого Офісу надає рекомендації для управління офісом, які є екологічно стійкими. Це система управління в офісі, яку легко впровадити, навчаючи персонал офісу змінювати свою поведінку, щоб вони були відповідальними за використання ресурсів офісу.

Мати сертифікований стандарт Зеленого Офісу має довгострокову мету ефективного використання ресурсів, енергозбереження, зменшення забруднення та витрат в робочому процесі офісів та використання вторинних ресурсів при можливості, і ці зміни в робочому процесі та поведінці призведуть до економії для створення здорового середовища, зменшуючи тим самим навантаження на навколишнє середовище. Іншими словами, Стандарт Зеленого Офісу був розроблений з метою постійного вдосконалення робочого середовища офісу, щодо мінімізації використання ресурсів та витрат, для зменшення екологічного впливу щоденних операцій роботи офісу.

Часто можна спостерігати, що в щоденній роботі офісного процесу витрачається багато енергії, паперу, чорнила, і водночас генеруються великі кількості відходів, і все це відповідає за викидання парникових газів. Будь-яка організація, чи то урядова, чи неприбуткова, може прийняти участь, щоб бути сертифікованою як Зелений Офісний Стандарт. Але для отримання

сертифікату Зеленого Офісу такі організації та їхні офіси повинні відповідати певним критеріям та рекомендаціям щодо операцій офісу, управління та поведінки персоналу, працівників, зацікавлених сторін та клієнтів, мотивуючи та приймаючи екологічно стійкі звички, які відповідають стандарту. Кваліфікований Зелений Офіс отримує Сертифікат Зеленого Лого.

Департамент з питань захисту навколишнього середовища (DEQP) - це установа-піонер, яка пропагує та підтримує важливість збереження, зменшення забруднення та сприяння використанню екологічно чистих продуктів для забезпечення здорового середовища. DEQP здійснює багато спроб впровадження та реалізації проектів з розвитку стійкого середовища в Таїланді, і "Зелений Офіс" - один із таких проектів, спрямованих на пошук стійкого рішення в організації управління офісу, оскільки щоденні операції офісу споживають велику кількість енергії, паперу, чорнила та інших ресурсів, а також генерують багато відходів.

Таким чином, під патронатом DEQP, Aroonsrimorakot та ін. [2] оцінили проекти "Зелений Офіс" в Таїланді з точки зору соціального, економічного та екологічного впливу цих проектів на реалізацію цілей сталого розвитку ООН. Дані для оцінки були зібрані за допомогою анкет від 73 офісів, разом з використанням багаторівневої оцінки, моніторингу та аналізу участі офісів у щоденних операціях офісної роботи та процедур для отримання сертифікату стандарту "зелений офіс". Результати оцінки показали високий рівень задоволеності учасників національними аудиторями, знанням персоналу офісу та усвідомленням переваг "зеленого офісу", процедурою роботи офісу, закупівлею обладнання, освітленням, кондиціонуванням повітря, папером, чорнилами, принтером тощо. В результаті дослідження рекомендовано покращити стандарти "зелений офіс" в Таїланді на міжнародному рівні відповідно до цілей сталого розвитку.

Aroonsrimorakot та ін. [13] провели ще одне описове дослідження, рецензуючи наявну літературу щодо мети та принципів "зеленого офісу", характеристик "зеленого офісу", процедур для створення "зеленого офісу" та

порівняльного аналізу "зелених офісів" п'яти країн з "зеленими офісами": Сінгапур, Гонконг, Фінляндія, Велика Британія, США, разом із Таїландом. В статті повідомляється, що стійке робоче місце є необхідним для екологічної стійкості, і це можна досягнути шляхом створення "зелених офісів" для зміни поведінки персоналу офісу та ефективного управлінського підходу.

Стандарти "зелений офіс" допомагають зменшити споживання природних ресурсів в офісі, пропагувати стійкий спосіб життя через навчання та надання рекомендацій персоналу офісу для підвищення екологічної свідомості. Невідповідальна робота офісу призвела до погіршення навколишнього середовища, і персонал офісу повинен бути обережним при виборі закупівель для офісу та споживання, а водночас повинен мати свідомість та взяти на себе відповідальність за енергозбереження та ресурсозбереження та зменшення відходів, що шкодить навколишньому середовищу. Якщо відходи генеруються, їх слід використовувати або переробляти, а якщо це не можливо, їх слід обробляти та утилізувати на відповідному майданчику, і такі заходи допоможуть запобігти погіршенню якості навколишнього середовища [4].

Таким чином, стандарти "зелений офіс" були розроблені для зміни практики поведінки персоналу з метою зменшення впливу людської діяльності на середовище, що призводить до викидання парникових газів, зміни клімату та глобального потепління [5]. Це погіршення навколишнього середовища зростає, оскільки збільшується використання енергії з фосфорно-вуглецевих джерел в робочому процесі офісу, такому як кондиціонер, освітлення, принтер, комп'ютер, транспортні засоби, зустрічі або закупівля, які все більше викидають CO₂, що призводить до погіршення середовища [6]. Як захист, офіси повинні ініціювати заходи для запобігання або зменшення впливу діяльності офісів, яка призводить до екологічних проблем.

Стандарт "зелений офіс" надає критерії для збереження ресурсів, зменшення споживання енергії та відходів в офісі, сприяючи персоналу використовувати повторно та переробляти, закуповувати екологічно чисте

обладнання, продукти чи послуги для вирішення цих екологічних проблем [3,7,8,9]. Як перший крок у зустріч впливу зміни клімату та інших екологічних небезпек, всі установлені організації повинні переглянути свою офісну практику, прийнявши принципи "зеленого офісу" та використовуючи показники для ефективного управління ресурсами, використовуваними в офісному середовищі [10].

Varanavicius та Navikaite [6] ще більше підкреслили необхідність активних екологічно чистих підходів до використання ресурсів та діяльності, особливо в організації офісу, для забезпечення екологічної стійкості та економічного розвитку протягом останніх десятиліть через глобальний вплив змін клімату та економічної кризи. У офісі організації повинні бути певні кваліфікаційні вимоги, визначені як критерії-рекомендації для отримання сертифіката Зеленого Офісу.

До критеріїв входять 1. Збереження ресурсів, використовуваних в офісі, таких як енергія, вода, папір, чорнило; 2. Перехід на використання відновлювальної енергії; 3. Мінімізація забруднення та відходів, сприяння вторинному використанню та переробці ресурсів; 4. Інновації та впровадження дизайну, що дотримується екологічних стандартів та використання зелених матеріалів у будівництві будівель тощо [12, 13].

Отже, DEQP розробив та оцінив якість стандарту Зеленого Офісу управління довкіллям в офісах Таїланду з моменту фінансового року 2013. Згідно з часом, протягом короткого проміжку часу, воно розширило свої установи на багато частин Таїланду та одночасно розробило та модернізувало екологічно чистий офіс, включаючи як урядові, так і неприбуткові організації, публічні та приватні. Всі відповідальні агентства чи організації досліджують викиди парникових газів у всіх відділах, зонах чи областях, а також в мережі постачання та споживанні. Це дослідження допоможе в створенні зеленої суспільства зі сталим виробництвом та споживанням.

Вищеописаний огляд літератури свідчить про те, що цільовою метою розробки стандарту Зеленого Офісу є зміна поведінки в робочому процесі офісів, просування переваг збереження ресурсів та зменшення відходів для створення сталого суспільства з екологічно стійким середовищем, тобто для створення екологічно чистого робочого місця з просуванням сталої кругової економіки. Таким чином, розробка стандартів зеленого офісу є дуже важливою, оскільки це буде стимулювати персонал виконувати робочі завдання для забезпечення екологічної стійкості через навчання та освіту офісного персоналу, сприяючи також підвищенню свідомості персоналу офісу про переваги виконання стандарту Зеленого Офісу. Виконання критеріїв призведе до подвійних переваг, включаючи офіс та навколишнє середовище [14].

Критерії розвитку Зеленого Офісу допомагають сприяти виконанню офісами щоденних процедур роботи з екологічною свідомістю та взяттям відповідальності за економію енергії, мінімізацію використання ресурсів, зменшення та вторинне використання відходів для створення стійкого середовища. Таким чином, Зелений Офіс є Стандартом Управління Організацій, які спрямовані на екологічні цілі мінімізації вуглецевого сліду або сповільнення викидів CO₂ для розвитку сталого середовища, слідуючи вищезазначеним критеріям-рекомендаціям. Стандарт Зеленого Офісу керує систематичним поліпшенням екологічних показників офісів. Вплив зміни клімату відчувається у всіх частинах світу, і всі організації, як приватні, так і публічні, несуть відповідальність за вживання кроків для виконання офісних діяльностей та робочих завдань з відповідною відповідністю критеріям-рекомендаціям Стандарту Управління Зеленим Офісом. Дотримання норм цих критеріїв-рекомендацій у процедурах роботи офісів допоможе створити екологічно чисте стале середовище для майбутнього світу. У цьому контексті можна згадати спроби, вказівки та ролі піонерських учасників в його розробці в Таїланді, таких як Факультет досліджень навколишнього середовища та ресурсів, Таїланд під підтримкою Департаменту підвищення

якості довкілля. З їхньою величезною працею, відданістю та внеском був розроблений Стандарт Управління Зеленим Офісом, включаючи критерії-рекомендації, які слід дотримуватися для отримання сертифіката Зеленого Офісу після завершення процедури оцінки, що включає в себе зазначені критерії Зеленого Офісу.

Таким чином, сертифікований офіс досягає Стандарту Зеленого Офісу та стає екологічно чистою організацією в Таїланді. Деякі з критеріїв-рекомендацій, які потрібно дотримуватися для отримання сертифіката Зеленого Офісу, можна об'єднати в шість категорій: 1. Визначення політики, планування діяльності та постійне вдосконалення; 2. Зв'язок і створення свідомості; 3. Використання ресурсів та енергії; 4. Управління відходами офісу; 5. Охорона навколишнього середовища та безпека.

Навіть при тому, що статус Стандарту Зеленого Офісу в Таїланді є на етапі свого початку як кроку для зменшення екологічного відбитку офісу та пом'якшення змін клімату, він поліпшився у використанні екологічно дружніх робочих процесів через навчання та оцінку сертифікованих зелених офісів. Розвиток зелених офісів є важливим для просування сталих способів життя та ефективного управління навколишнім середовищем в офісах. Однак досягнення Стандарту Управління Зеленим Офісом для екологічної сталості вимагає уваги до інших змінних, включаючи зобов'язання та розуміння персоналу офісу на різних рівнях, посадах та обов'язках в організації офісу, від верху до низу.

Проте різні стандарти мають різні екологічні зобов'язання, включаючи очікування виробників та покупців, що часто призводить до того, що екологічні питання зливаються в корпоративну культуру для вирішення витрат та аспектів прибутковості бізнесу. Також це залежить від рівня відповідальності кожного відділу в мінімізації глобального зниження навколишнього середовища при збереженні біорізноманіття світу. Внаслідок цього було проведено оцінку десяти організацій у середині 2016 року з метою навчання всіх працівників офісу різних рівнів від верху до низу

ієрархії організації, для усвідомлення критеріїв-рекомендацій та протоколу щодо використання екологічно дружніх інструментів та обладнання в їхніх офісах. Екологічні експерти, які були включені до команди оцінювання, внесли величезний внесок у ефективне впровадження навичок, що сприяють екологічній дієздатності. Для розвитку надійності та валідності цієї офісної практики для екологічної сталості члени організацій повинні виконувати офісні робочі процеси згідно з рекомендаціями критеріїв екологічно дружніх офісів, а їхні послуги повинні бути самооцінені або, на відміну від зовнішньої оцінки, фахівцями.

Загалом успішне управління екологічною дружністю залежить від поведінки команди організації, щодо відповідності точним критеріям-рекомендаціям. Проте Стандарт Управління Зеленим Офісом в різних умовах може відрізнятися, оскільки кожен офіс має певну юридичну відповідальність. Таким чином, можна порадижити, що зобов'язання до відповідності та використання існуючих технологій допоможе підвищити ефективність управління навколишнім середовищем для задоволення конкретних потреб організації. [15]

Початок 21 століття свідчить про те, що значна частина робочої сили проводить суттєву частину свого життя в офісних середовищах. Крім того, деякі мікро- та малі підприємства проводять офісні діяльності в областях, які перетинаються з особистим життям. Повсякденна діяльність підприємств та домогосподарств призводить до значного екологічного впливу через людську діяльність, охоплюючи як споживання, так і викиди та виливи. Для вирішення екологічних проблем компанії та неприбуткові організації повинні взяти на себе активну роль. Глобально офіси споживають 40% сировини та ресурсів, що робить необхідним прийняття заходів для "озеленення" офісів — створення екологічно та людськи дружніх робочих просторів. Незважаючи на безліч ініціатив, наразі існує виражене прагнення менеджерів офісів до стандарту Зеленого офісу, структурованих тренінгів Зеленого офісу ЄС та інструментів для оцінки екологічного впливу офісів. Багато компаній

мають політику сталого розвитку, але часто відсутні знання та ресурси для навчання керівників офісів впроваджувати "зелені" практики. Малі та середні підприємства (МСП), які мають менше ресурсів та мотивації, особливо потребують стандартизованого інструменту, який охоплює всі необхідні елементи для створення більш сталого робочого місця. Основною метою Європейської мережі Зелених офісів (EGO) було розроблення стандартизованих ЄС керівництв Зеленим офісом та Калькулятора екологічного сліду офісу. Ці інструменти спрямовані на перетворення офісів у екологічно та людськи дружні простори, підвищення навичок та знань працівників. Є прагнення до комплексного, інноваційного навчання для керівників офісів, яке не лише передає інформацію, але й мотивує працівників діяти. Це включає в себе нові, ефективні методології, такі як навчання на основі досвіду. Професіонали повинні вивчати нові навички, щоб мати змогу надавати тренінги на основі принципів навчання на основі досвіду. [15]

Щоб стати Європейським Зеленим Офісом (ЄЗО), необхідно дотримуватися певних принципів. Принципи ЄЗО можна відрізнити як управлінські, так і пов'язані з результативністю. Управлінські принципи пов'язані з управлінськими питаннями, такими як встановлення екологічних цілей та підвищення екологічної свідомості персоналу. Принципи, пов'язані з результативністю/операціями, характеризують результативність значущих екологічних аспектів, таких як енергія та відходи. Принципи ЄЗО наведено нижче.

Принципи, пов'язані з управлінням: [16]

1. Екологічна відданість та політика: Топ-менеджер(и) офісу чітко віддані роботі з екологічною продуктивністю організації та заявили, що вони підтримують екопроектні заходи в офісі. В офісі повинна бути документована заява про екологічну політику, схвалена топ-менеджером.

2. Екологічні цілі та план дій: Офіс повинен ідентифікувати значущі екологічні теми (аспекти/впливи), враховуючи особливості офісу та його

ситуацію. На основі цієї інформації офіс повинен визначити свої екологічні цілі і розробити чіткий план дій. Ці цілі та план дій повинні показати, як буде постійно покращуватися та розвиватися екологічна продуктивність в майбутньому.

3. Координатор Зеленого Офісу та команда: Офіс повинен визначити особу (координатора зеленого офісу) та команду серед працівників офісу для координації впровадження заходів зеленого офісу.

4. Підвищення екологічної свідомості персоналу: Усі працівники Зеленого Офісу повинні бути обізнані з об'єктами, системою управління та практиками, які підтримуються в офісі. Персонал повинен бути інструктований, навчений та керований, щоб знати, які практичні заходи впроваджуються та як вони стосуються їхніх робочих профілів.

5. Моніторинг та відстеження прогресу: Офіс повинен регулярно моніторити та перевіряти виконання своїх екологічних цілей і плану дій, а також екологічну продуктивність. Офіс повинен визначити ключові показники для своїх дій, які мають значущий екологічний вплив, та моніторити/вимірювати їх регулярно.

Принципи, пов'язані з результативністю:

1. Зелений закупівля: Офіс повинен розробити критерії та процедури для зеленого закупівлі вибраних офісних товарів і послуг.

2. Підвищення енергоефективності: Офіс повинен встановити заходи з енергозбереження та демонструвати енергоефективність в офісі.

3. Зменшення споживання природних ресурсів та офісних матеріалів: Офіс повинен встановити заходи щодо зменшення споживання природних ресурсів та офісних матеріалів, пов'язаних з особливостями офісу та його ситуацією (значущі аспекти).

4. Зменшення відходів та відновлення: Офіс повинен встановити заходи щодо зменшення відходів та відсіву джерел, які дозволяють високий рівень відновлення та відповідність місцевим вимогам.

5. Сталий транспорт та мобільність: Офіс повинен встановити заходи для мінімізації транспортних впливів та сприяння сталій мобільності.

6. Створення здорового офісного середовища: Офіс повинен встановити заходи для створення та підтримки здорового та соціально відповідального робочого середовища/умов (включаючи регулярні оцінки ризиків робочих місць).

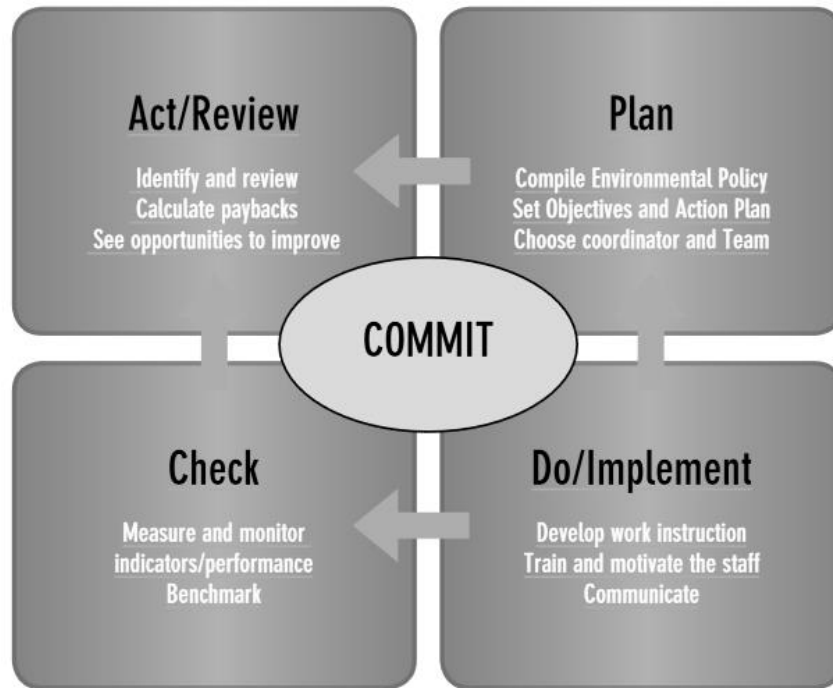

Рис. 1.2. Впровадження системи управління довкіллям у програмі «зеленого офісу» [17]

Програму Європейського Зеленого Офісу (далі - "Зелений Офіс") можна розглядати як просту та "легку" систему управління довкіллям (СУД). Щоб стати Зеленим Офісом, компанія повинна розробити СУД, яка забезпечує систематичний підхід до планування та впровадження заходів щодо екологічної продуктивності та забезпечує постійне покращення екологічної продуктивності. Впровадження СУД є центральним для кожного офісу, який представляє себе як екологічно дружлюбний. СУД працює за принципом "Якщо бізнес не планує, він планує зазнати невдачі". СУД контролює екологічну продуктивність так само, як система фінансового

управління контролює витрати і доходи компанії та дозволяє регулярно перевіряти фінансову продуктивність компанії. Таким чином, СУД інтегрує управління довкіллям в щоденну діяльність компанії, довгострокове планування та загальні системи управління. СУД використовує цикл "Плануй-Виконуй-Перевірй-Дій". Це систематичний підхід до спочатку ідентифікації екологічних впливів організації/діяльності, розробки екологічної політики, встановлення цілей для покращень, механізмів досягнення поліпшень і також включення елементів вимірювання прогресу та моніторингу екологічної продуктивності. Для ефективного розвитку та впровадження СУД організація повинна бути зобов'язана на всіх етапах цього циклу. [17]

Одним із ключових аспектів стандартів зеленого офісу є визначення чітких принципів, які дозволяють організаціям створити ефективний та екологічно узгоджений робочий простір. Менеджмент-орієнтовані принципи зазвичай обумовлені необхідністю розробки та впровадження екологічної політики, а також встановлення конкретних цілей та планів дій, спрямованих на постійне покращення екологічної продуктивності.

Важливою складовою стандартів є впровадження систематичного моніторингу та відстеження прогресу в досягненні екологічних цілей та виконанні екологічного плану дій. Визначення ключових показників, що мають великий екологічний вплив, і їх регулярне вимірювання дозволяє ефективно контролювати та оцінювати відповідність визначеним стандартам.

У той же час, стандарти також розглядають питання, пов'язані з робочими процесами, які можуть мати значний екологічний відбиток. Це включає в себе використання енергії, води, матеріалів та обробку відходів. Зелені принципи закупівлі, заощадження енергії, зменшення використання природних ресурсів та впровадження управління відходами - всі ці аспекти охоплюються стандартами зеленого офісу.

Один зі спільних акцентів таких стандартів - залучення персоналу. Зелені офіси стимулюють свій персонал до усвідомлення цілей екологічного

управління та надають їм навички та інструменти для впровадження зелених практик у повсякденну робочу діяльність. [19]

В цілому, стандарти зеленого офісу визначають комплексний підхід до створення сталого та екологічно відповідального офісного середовища, що враховує всі аспекти від управління до використання ресурсів та сприяє розвитку свідомості персоналу щодо важливості екологічних питань.

1.3. Управління ресурсами підприємства на принципах «зеленого офісу»

Підприємство, яке дотримується принципів "зеленого офісу", здійснює управління різноманітними ресурсами з метою забезпечення сталого та екологічно відповідального підходу до своєї діяльності. Основними ресурсами, якими повинне управляти таке підприємство, є: [30]

- **Енергетичні ресурси:** Зелені офіси прагнуть до раціонального використання енергії, впроваджуючи енергозберігаючі технології, ефективне освітлення та опалення, а також використання відновлюваних джерел енергії.
- **Матеріали та обладнання:** Підприємства зелених офісів спрямовують свої зусилля на використання екологічно чистих матеріалів та обладнання, а також на зменшення використання одноразових або важко перероблюваних матеріалів.
- **Водні ресурси:** Зелені офіси приділяють увагу ефективному використанню води, впроваджуючи системи економії води та здійснюючи заходи з управління водними ресурсами.
- **Управління відходами:** Підприємства, що прагнуть до зеленого офісу, визначають ефективні методи управління відходами, включаючи їх

редукцію, переробку та повторне використання, щоб зменшити негативний вплив на довкілля.

- Транспортні ресурси: Зелені офіси стимулюють використання екологічно чистих транспортних засобів, організовуючи програми карпулінгу (райдшерингу), використання велосипедів та інші ініціативи для зменшення викидів вуглецю.
- Людські ресурси: Зелені офіси звертають увагу на екологічну свідомість персоналу, забезпечуючи навчання та освіту щодо збереження ресурсів та природних екосистем.

Управління цими ресурсами в рамках зеленого офісу сприяє створенню більш сталого та екологічно відповідального підприємницького середовища.

Сталий розвиток підприємства — це концепція, яка передбачає здатність компанії забезпечувати економічний зріст, соціальний процвітання та екологічну стійкість на тривалий період часу, забезпечуючи поточні потреби без порушення можливостей майбутніх поколінь. Ця концепція базується на взаємодії між економічними, соціальними та екологічними аспектами бізнесу, прагнучи до гармонійного поєднання цих компонентів.

Важливість сталого розвитку полягає в тому, що він дозволяє підприємству існувати в рамках меж, які не шкодять екосистемі та суспільству. Економічна стійкість в поєднанні з соціальною відповідальністю і збереженням навколишнього середовища стає фундаментом для сталого успіху.

У контексті бізнесу сталий розвиток сприяє підвищенню конкурентоспроможності, впровадженню ефективного управління ризиками та ресурсами, підвищенню репутації та привертанню уваги екологічно та соціально освічених споживачів. Крім того, це сприяє розвитку нових технологій та інновацій, що спрямовані на зменшення впливу бізнесу на довкілля.

У підсумку, сталий розвиток визначається як стратегічний підхід, що сприяє гармонізації економічних, соціальних та екологічних цілей,

створюючи умови для тривалого успіху підприємства у довгостроковій перспективі.

Сталість, або сталий розвиток, та управління офісом взаємодіють у сучасному бізнес-середовищі, забезпечуючи сприятливі умови для екологічно відповідального та соціально ефективного підприємництва. Зв'язок між цими концепціями базується на визнанні необхідності об'єднання економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності офісу для досягнення довгострокової ефективності та відповідальності. [35]

З одного боку, сталість визначається як здатність підприємства задовольняти поточні потреби без порушення можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Управління офісом, з іншого боку, націлене на створення ефективного та продуктивного офісного середовища, яке дотримується принципів сталого розвитку.

Однією з ключових аспектів ефективного управління офісом є збалансоване використання ресурсів, таких як енергія, вода та матеріали, з максимізацією ефективності та мінімізацією відходів. Це відображає принципи сталості, оскільки сприяє збереженню природних ресурсів та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.

З іншого боку, сталість також включає соціальні аспекти, такі як створення здорового та безпечного робочого середовища, підтримка принципів рівності та сприяння благополуччю співробітників. Управління офісом, спрямоване на досягнення цих соціальних цілей, взаємодіє з концепцією сталості, створюючи сприятливі умови для розвитку та задоволення потреб поточного покоління та майбутніх. [32]

Таким чином, зв'язок між сталістю та управлінням офісом полягає в тісному взаємодії цих концепцій для досягнення ефективного, екологічно відповідального та соціально спрямованого функціонування офісного середовища. Цей симбіоз сприяє забезпеченню сталого розвитку підприємства, враховуючи потреби сучасного бізнесу та споживачів без шкоди для майбутніх поколінь.

Додатково, в сучасному бізнес-середовищі, де споживачі все більше спрямовані на екологічно чисті та етичні практики, управлінням офісом на засадах зеленого офісу підприємство покращує свій імідж в очах клієнтів, партнерів та громадськості. Сприйняття бізнесу як екологічно відповідального може призвести до збільшення лояльності клієнтів, створення позитивного образу та забезпечення конкурентної переваги на ринку.

Застосування принципів зеленого офісу в управлінні підприємством створює можливість для компаній демонструвати свою відповідальність перед природою і суспільством. Крім того, це сприяє створенню позитивного корпоративного іміджу, що в сучасному світі дедалі більше визначає успіх компанії.

Зокрема, управлінням відходами, зменшенням викидів, використанням ефективних енергетичних рішень та іншими практиками зеленого офісу підприємство не лише демонструє свою готовність приймати відповідальність за свої дії, але й сприяє позитивному сприйняттю в глобальному масштабі.

Використання енергетичних ресурсів у зеленому офісі становить ключовий аспект стратегії сталого розвитку та збереження довкілля. Зелені офіси прагнуть до ефективного та енергозберігаючого використання енергії з метою зменшення відбитку вуглецю та загального споживання ресурсів.

Однією з важливих ініціатив є використання енергозберігаючих технологій та систем. Зелені офіси встановлюють вискоєфективне освітлення LED, яке споживає значно менше енергії порівняно з традиційними джерелами світла, при цьому забезпечуючи якісне освітлення приміщень. Крім того, використання сенсорів руху та природного світла дозволяє автоматично регулювати інтенсивність освітлення залежно від потреб приміщення.

Ефективне управління теплопостачанням та кондиціонуванням повітря є ще однією ключовою аспектом у зеленому офісі. Встановлення сучасних систем

опалення, вентиляції та кондиціонування, обладнаних терморегуляційними пристроями та енергоефективними технологіями, дозволяє досягти оптимальної температури в приміщенні з мінімальним споживанням енергії.

Впровадження програм енергозбереження та свідоме використання працівниками енергетичних ресурсів також відіграють суттєву роль. Спільні ініціативи, такі як кампанії з енергозбереження, підтримка відновлюваних джерел енергії, та освітні програми, спрямовані на підвищення енергетичної свідомості, допомагають створити ефективніші практики використання енергії у робочому середовищі.

Ці ініціативи в сукупності допомагають зменшити витрати енергії та підвищити енергоефективність, сприяючи тим самим створенню зеленого офісу, що враховує екологічні та сталість принципи в управлінні енергетичними ресурсами.

В зеленому офісі вибір матеріалів та обладнання грає важливу роль у досягненні цілей екологічної сталості та відповідального використання ресурсів. Засоби інфраструктури та офісні матеріали можуть впливати на екологічні показники офісного середовища, починаючи від виробництва та закінчуючи вторинним використанням.

Один із підходів - це використання екологічно чистих та відновлюваних матеріалів для облаштування офісних приміщень. Використання виробів з переробленого матеріалу, альтернативних варіантів, які мають менший вплив на навколишнє середовище, а також дотримання принципів екологічного дизайну вибудовування простору сприяють зменшенню екологічного сліду офісного інтер'єру. [36]

Зелені офіси також активно застосовують принципи енергоефективності при виборі обладнання. Використання устаткування з високою енергоефективністю, такого як комп'ютери, принтери та кондиціонери, дозволяє знизити витрати енергії та мінімізувати негативний вплив на довкілля.

Поширення практики переробки та вторинного використання обладнання також є важливим компонентом стратегії зеленого офісу. Продовження життєвого циклу обладнання, його вдосконалення та відновлення можуть сприяти зменшенню смітєвих відходів та енергозатрат на виробництво нового обладнання.

Застосування технологій для віддаленого доступу та ефективного використання ресурсів, таких як екологічно чисті паперові продукти та обладнання для запису, також сприяє утворенню екологічно відповідального офісного середовища.

Ці ініціативи, спрямовані на вибір екологічно чистих матеріалів та енергоефективного обладнання, служать меті створення зеленого офісу, який не лише забезпечує комфортні умови праці, але й мінімізує негативний вплив на природне середовище.

Управління водними ресурсами є важливою складовою стратегії зеленого офісу, спрямованою на досягнення екологічної сталості та відповідального використання водних ресурсів.

Зелений офіс визнає важливість мінімізації водних витрат. Ефективне управління водними ресурсами може включати в себе використання водозберігаючого обладнання, як, наприклад, сучасні технології сполуки води та енергії для оптимізації використання води в системах опалення та кондиціонування повітря.

Практика збору та використання дощової води для поливу рослин та інших потреб офісу є однією зі стратегій зменшення залежності від комунальних систем водопостачання та відводу.

Застосування екологічно чистих та біорозкладних продуктів для прибирання також може сприяти зменшенню впливу на водні ресурси. Зелені офіси намагаються обирати прибиральні засоби, які не містять шкідливих хімічних речовин та є біорозкладними, що допомагає уникнути забруднення водних екосистем.

Дотримання норм та стандартів щодо очищення стічних вод відходів офісу, а також впровадження систем внутрішнього перероблення та очищення води для вторинного використання можуть сприяти скороченню водопостачання та зниженню екологічного відбитку.

Усі ці заходи взаємодіють для створення екологічно відповідального офісного середовища, яке управляє водними ресурсами з урахуванням принципів сталого розвитку та мінімізації впливу на водні екосистеми.

Управління відходами є ключовим аспектом стратегії зеленого офісу, спрямованою на зменшення відходів, їх вторинне використання та впровадження ефективних методів утилізації з мінімізацією негативного впливу на навколишнє середовище.

Один із методів досягнення цієї мети - це впровадження системи внутрішнього перероблення відходів. Офіси можуть облаштовувати спеціальні місця для сортування відходів на джерелі, таким чином, розділяючи папір, пластик, скло та інші матеріали. Це допомагає забезпечити ефективну переробку та вторинне використання ресурсів.

Зелені офіси можуть також сприяти утилізації відходів шляхом співпраці з місцевими програмами вторинної переробки та використанням відповідних контейнерів для збору вторинних сировини та відходів. Це може включати в себе переробку паперу, пластику, скла та інших матеріалів.

Важливим елементом управління відходами є також уникання використання одноразового пластику та інших недеградуючих матеріалів, що сприяє зменшенню обсягу відходів та покращенню впливу на довкілля.

Особливу увагу приділяється також вибору постачальників та матеріалів, які дозволяють зменшити кількість упаковки та забезпечити можливість повторного використання або переробки.

Усі ці заходи спрямовані на створення ефективної системи управління відходами в офісі, яка враховує принципи сталого розвитку та відповідального ставлення до навколишнього середовища.

Транспортні ресурси в зеленому офісі спрямовані на зменшення вуглецевого викиду та покращення ефективності пересування. Впровадження зелених ініціатив у сфері транспорту є важливим кроком для зниження впливу на довкілля та підтримки сталого розвитку.

Однією з ключових стратегій є сприяння використанню громадського транспорту та альтернативних видів пересування, таких як велосипеди чи електроскутери. Це допомагає зменшити викиди та зменшити кількість транспортних засобів на дорогах, поліпшуючи рухливість та зменшуючи транспортний затор.

Зелені офіси можуть також стимулювати використання електромобілів та інших транспортних засобів з низьким рівнем викидів. Впровадження зарядних станцій для електромобілів та надання інших інфраструктурних підтримок може сприяти переходу до більш екологічно чистих транспортних засобів.

Ефективне використання транспортних ресурсів також включає в себе впровадження систем віддаленої роботи, конференц-викликів та інших технологічних інновацій, які дозволяють обмежити необхідність постійного фізичного присутності на робочому місці.

Приділення уваги ефективним транспортним рішенням допомагає зеленому офісу зменшити свій екологічний слід та вплив на забруднення повітря, сприяючи екологічно відповідним та сталим транспортним практикам.

У зеленому офісі використання райдшерінгу є важливою складовою стратегії транспортних ресурсів. Райдшерінг, або спільне використання автотранспорту, допомагає зменшити кількість автівок на дорогах, сприяючи ефективнішому використанню транспортних ресурсів та зменшенню викидів CO₂.

Впровадження райдшерінгу може включати в себе стимулювання працівників до використання спільного транспорту через програми корпоративного райдшерінгу або співпрацю з платформами для спільного

використання автотранспорту. Це може бути важливим елементом у зменшенні транспортних витрат та покращанні екологічного впливу офісу.

Стимулювання використання райдшерінгу може включати в себе такі заходи, як надання знижок на послуги райдшерінгу для працівників, розміщення паркувальних місць для автомобілів райдшерінгу поблизу офісу та інші ініціативи, спрямовані на стимулювання використання цього екологічного транспортного засобу.

Важливою перевагою використання райдшерінгу є також покращення мобільності працівників та зменшення транспортних заторів, що сприяє покращенню якості робочого життя. Ця стратегія сприяє не лише зменшенню негативного впливу офісу на навколишнє середовище, але й покращує робочий комфорт та сприяє сталому розвитку у галузі транспорту.

В управлінні людськими ресурсами в зеленому офісі ключовим аспектом є формування екологічно свідомої робочої культури та підвищення відповідальності персоналу щодо екологічних питань. Організація повинна працювати над створенням сприятливого середовища, яке спонукає працівників до прийняття зелених ініціатив.

Важливим елементом є проведення навчань та тренінгів для персоналу, спрямованих на підвищення їхньої екологічної грамотності та обізнаності з принципами зеленого офісу. Регулярні семінари та інформаційні кампанії допомагають збільшити усвідомлення працівників про важливість збереження природних ресурсів та зменшення екологічного сліду.

Зелений офіс також може сприяти розвитку програм для підтримки сталого способу життя серед працівників. Це може включати в себе стимулювання використання громадського транспорту, впровадження програм для подорожування на велосипедах чи підтримку інших засобів екологічного пересування.

Управлінням людськими ресурсами в зеленому офісі також є підтримка здоров'я та добробуту працівників через створення здорового та екологічно чистого робочого середовища. Впровадження ергономічних рішень, зелених

зон для відпочинку та інші заходи можуть сприяти підвищенню робочої продуктивності та задоволеності персоналу.

Загальна мета управління людськими ресурсами в зеленому офісі полягає в створенні інтегрованої, екологічно свідомої команди, яка сприяє досягненню сталого розвитку та збереженню навколишнього середовища.

Управління ресурсами на засадах зеленого офісу є ключовим аспектом сталого розвитку підприємства і відіграє важливу роль у забезпеченні його успішності та відповідальності перед навколишнім середовищем. Зелений офіс виступає не лише символом екологічної освіченості, але й джерелом значних переваг для підприємства.

По-перше, управління ресурсами в зеленому офісі сприяє зменшенню екологічного відбитку підприємства. Це включає в себе раціональне використання енергії, води та інших ресурсів, а також ефективне управління відходами. Зменшення споживання енергії та води веде до зменшення викидів CO₂ та водних забруднень, що сприяє поліпшенню стану довкілля.

По-друге, ефективне управління ресурсами дозволяє підприємству здійснювати значні економічні заощадження. Зменшення споживання енергії та раціональне використання матеріалів призводять до зниження витрат на комунальні послуги та закупівлю ресурсів. Крім того, винятково сталі практики управління ресурсами можуть відобразитися на підприємстві як на інноваційному та екологічно свідомому лідері на ринку.

По-третє, зелений офіс привертає та утримує талановитих працівників, які віддають перевагу роботодавцям із високими стандартами сталості та відповідальності. Компанії, які активно впроваджують засади зеленого офісу, зазвичай користуються позитивним іміджем серед споживачів та співробітників, що може впливати на підвищення лояльності та статусу підприємства.

Управління на засадах зеленого офісу має значний вплив на імідж підприємства, створюючи позитивне сприйняття серед споживачів, партнерів та громадськості. Спрямованість на сталість та екологічність у роботі офісу

відображає високий рівень соціальної відповідальності та готовності до прийняття екологічно обґрунтованих рішень.

Підприємства, які дотримуються принципів зеленого офісу, стають позитивним прикладом у сфері сталого розвитку, що може значно покращити їх імідж. Споживачі все більше уважні до екологічних аспектів діяльності компаній, і підтримка зелених ініціатив може визначати їх вибір при покупках чи укладанні угод.

Позитивний імідж, пов'язаний із зеленим офісом, може призвести до збільшення довіри споживачів, привертання нових клієнтів, партнерів та інвесторів, а також підвищення конкурентоспроможності на ринку. Бренд, який асоціюється із сталістю та екологічною відповідальністю, може мати значний вплив на репутацію компанії, роблячи її привабливою для різних зацікавлених сторін.

Отже, управління на засадах зеленого офісу не лише сприяє збереженню навколишнього середовища, а й стає ефективним інструментом для позитивного формування іміджу підприємства, що може мати значний вплив на його успіх та взаємовідносини зі спільнотою.

Узагальнюючи, управління ресурсами в зеленому офісі є стратегічним вибором, який приносить користь як природному середовищу, так і успішності підприємства. Забезпечення сталого використання ресурсів створює довгострокові переваги, зокрема сприяє ефективності, конкурентоспроможності та стабільності бізнесу.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ВІДПОВІДНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА ПРИНЦИПАМ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Мережа Ланет»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є ТОВ "Мережа Ланет", відома також як "Гігабітна Мережа Ланет", яка представляє собою одного з провідних інтернет-провайдерів в Україні, маючи понад 250 тисяч абонентів станом на 2020 рік. За даними nPerf, у 2023 році вона очолила рейтинг найшвидших інтернет-провайдерів. Штаб-квартира розташована в Києві, і у компанії існують три контакт-центри у Білій Церкві, Кам'янці-Подільському та Рівному.

Компанія "Ланет Нетворк" була заснована в Києві у 2005 році, а одним із засновників і теперішніх керівників є Маріан Івасюк. Назва компанії виникла як акронім "Local Area NETwork". У 2007 році кількість абонентів перевищила першу тисячу осіб.

За весь період свого існування компанія активно розвивалася, представляючи нові послуги, такі як гігабітний інтернет, мобільний додаток Ланет.TV, студію відеовиробництва LANET PRODUCTION та digital-агентство Ланет CLICK. Крім того, вона запускала сервіси комп'ютерної допомоги та обслуговування кліматичної техніки.

Мережа Ланет пропонує різноманітні напрямки діяльності, включаючи швидкісний, гігабітний та оптичний інтернет, кабельне телебачення, транспортну мережу, системи відеоспостереження, послуги дата-центру, хмарні рішення та інше (рис. 2.1.). Крім того, вона активно розширює свою зону покриття, обслуговуючи більше 500 населених пунктів у шести областях України.

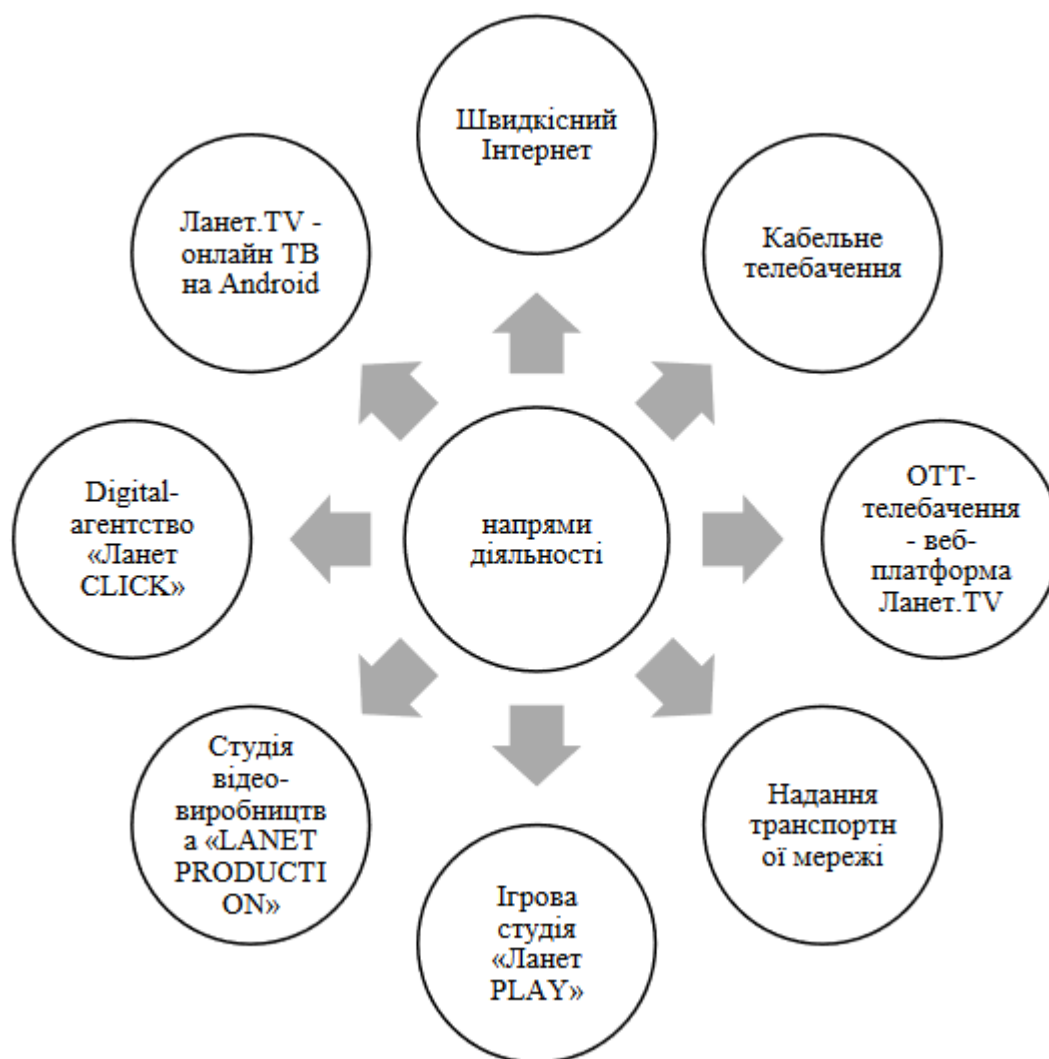

Рис. 2.1. Основні напрями діяльності ТОВ «Мережа Ланет»

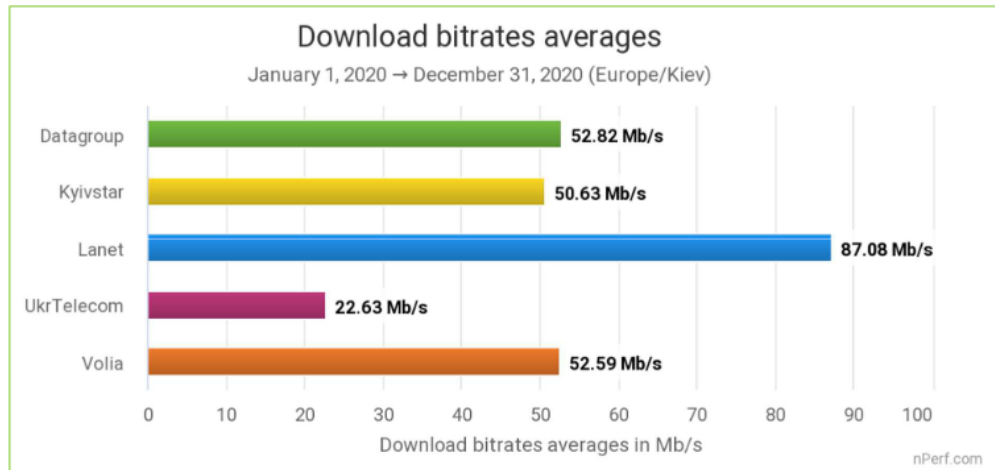
У 2017 році компанія отримала визнання від міжнародної компанії Ookla, ставши єдиним масовим гігабітним провайдером України. За даними грудня 2021 року, понад 75% абонентів у Києві та третина абонентів вже користуються гігабітним інтернетом. Із травня 2022 року Мережа Ланет постачає інтернет та телебачення в більше як 500 населених пунктах і продовжує розширювати своє покриття.

Переваги Ланет.TV в порівнянні з іншими сервісами наступні:

- Багатоекранність: можливість одночасного перегляду ТВ-каналів на різних пристроях через додаткові екрани.
- Висока якість: всі телеканали доступні в кращій цифровій якості, включаючи трансляцію в Full HD.

- Батьківський контроль: можливість блокування доступу для дітей відповідно до розкладу, часу або обрання тільки дитячих каналів.
- Призупинення послуг: можливість призупинити оплачену послугу до трьох тижнів на рік.
- Просторий інтерфейс: адаптація для гаджетів з невеликим екраном, з можливістю зміни розміру елементів інтерфейсу.
- Бонусний рахунок: отримання бонусів за участь в акціях або виконання простих дій в сервісі, які можна використовувати для оплати послуг.
- Безкоштовний перегляд в тестовому режимі: можливість безкоштовного тестування сервісу перед покупкою, авторизувавшись і використовуючи автоматично доступний пакет PROMO.
- Кешбек від першого замовлення: можливість отримати грошовий бонус від першого замовлення в сервісі.
- Кросплатформеність: можливість переглядати телебачення онлайн через Android-додаток або браузер на різних пристроях.
- Інтерактивність в управлінні переглядом: можливість залишати відгуки у вигляді реакцій, перегляд Топ і Тренд рейтингів телеканалів, формування списку улюблених каналів для швидкого пошуку.

У серпні 2023 року, провідна міжнародна компанія з вимірювання швидкості інтернет-зв'язку опублікувала результати свого дослідження, проведеного серед українських провайдерів. Відповідно до оприлюдненої інформації, абоненти Мережі Ланет мають найвищу швидкість завантаження даних, що зробило її лідером серед постачальників фіксованого широкопasmового доступу в Україні (рис. 2.2.).

The highest value is the best.

Рис. 2.2. Середня швидкість скачування у мережах інтернет-провайдерів України

Мережа Ланет тримає лідерські позиції в рейтингах досліджень швидкості інтернет-зв'язку протягом багатьох років. Наприклад, у 2017 році вона поділилася результатами дослідження гігабітного інтернету у світі, визначивши Київ на 6 місці в Європі, а всі гігабітні тестування в Києві виконували абоненти Ланету. Також, у 2017 році Мережу Ланет визнали єдиним масовим гігабітним провайдером України.

Служба nPerf також поставила Ланет на перше місце протягом 2018, 2019 і 2020 років (рис. 2.3.).

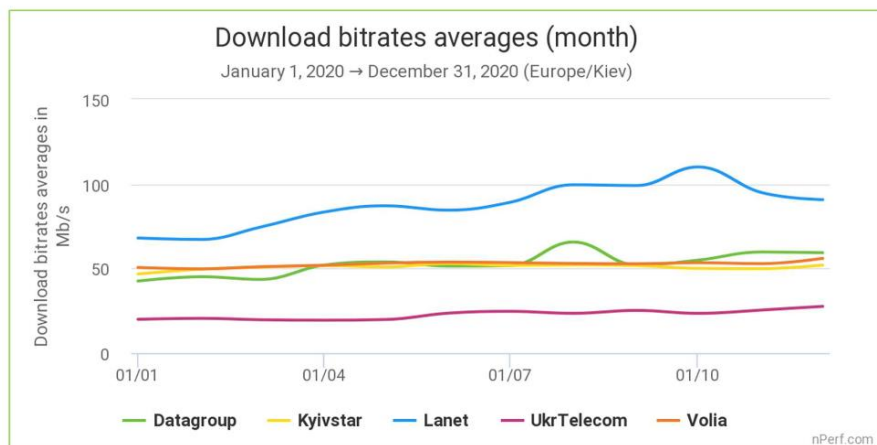

Рис. 2.3. Динаміка зміни середньої швидкості скачування у мережах інтернет-провайдерів України у 2020 р. [3]

У 2020 році служба nPerf провела тестування, в результаті якого були отримані показники середньої швидкості завантаження та затримки у Мережі Ланет. Згідно з отриманими даними, середня швидкість завантаження у Мережі Ланет становила 87,08 мегабайт за секунду, а середня затримка складала 17,88 мілісекунди. Ці показники виявилися найвищими порівняно з іншими провайдерами в Україні, такими як Датагруп, Київстар, Укртелеком та Воля.

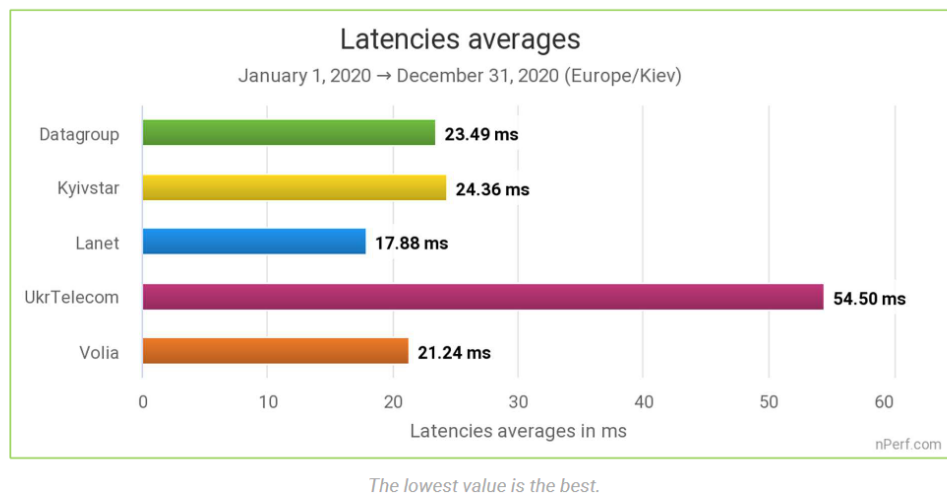

Рис. 2.4. Середня затримка сигналу у мережах інтернет-провайдерів України у 2020 р. [3]

Отримані результати свідчать про високий рівень якості інтернет-зв'язку, який надає Мережа Ланет. Середня швидкість завантаження в 87,08 мегабайт за секунду вказує на ефективність передачі даних, що є важливим фактором для задоволення потреб користувачів.

Порівняно з іншими провайдерами в Україні, Мережа Ланет продемонструвала відмінні технічні характеристики. Це може бути результатом ефективного управління мережевими ресурсами, вдосконалення архітектури та застосування передових технологій.

Загальний аналіз свідчить про те, що Мережа Ланет прагне досягати високих стандартів якості і надає конкурентоспроможні послуги в області інтернет-зв'язку в українському ринку. У порівнянні зі світовим рівнем, високі показники швидкості та низькі затримки свідчать про те, що Мережа

Ланет може конкурувати з провайдерами на міжнародному рівні і відповідає сучасним стандартам якості інтернет-зв'язку.

Компанія досягає не лише збереження своїх лідерських позицій, але й постійного покращення показників швидкості та стабільності. Це досягається завдяки комплексу запланованих заходів з модернізації та обслуговування мережі.

Одним з напрямків є робота з зовнішніми каналами, де Мережа Ланет забезпечує достатній запас ємності та резервує канали для мінімізації наслідків зростання трафіку. До інших аспектів входить вдосконалення архітектури мережі, зокрема кратної місткості комунікацій між вузловими ділянками та гігабітну заміну обладнання в будинках користувачів.

Ланет також надає можливість підключення гігабітного інтернету клієнтам, використовуючи високостандартний 4-парний кабель та пропонуючи спеціальне обладнання для отримання високої швидкості. Завдяки системам моніторингу та проактивної діагностики, компанія оперативно виявляє та усуває можливі проблеми.

Умови воєнного стану підкреслили важливість забезпечення стійкості мережі, і Мережа Ланет активно працює над збереженням зв'язку навіть у кризових умовах. Зокрема, резервне живлення мережі на 100% готове до використання.

Протягом 12 років Мережа Ланет прагнула забезпечити своїм абонентам якісний інтернет, і зараз, в еру гігабітного інтернету, вона залишається лідером, здатним негайно підключати нових абонентів і утримувати лідерство на ринку.

Структура власності ТОВ «Мережа Ланет» представлена на рис. 2.5.

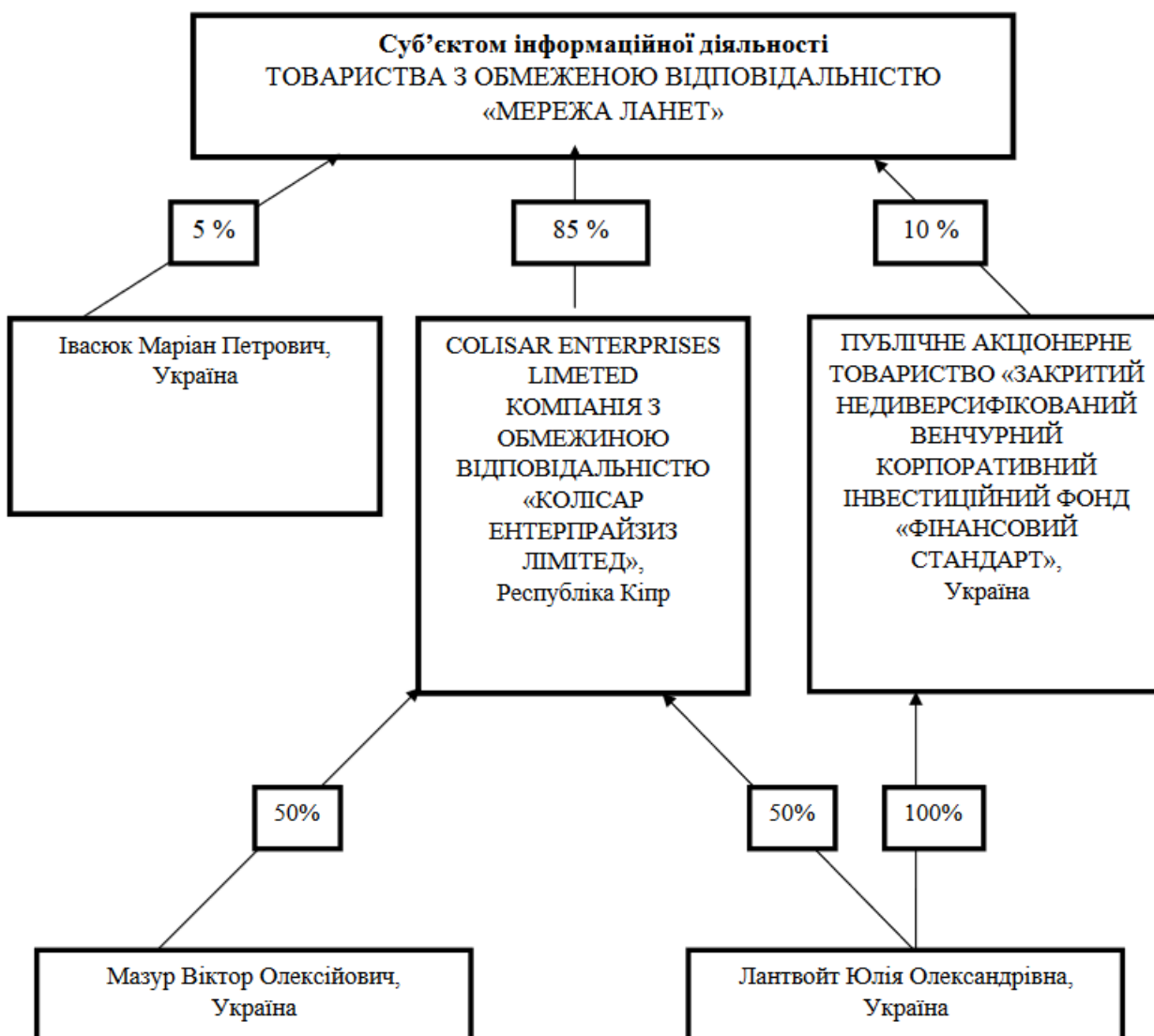

Рис. 2.5. Структура власності ТОВ «Мережа Ланет»

Структура власності у своєму складі містить 3 юридичних особи. Найбільше відсотків власності має Компанія «Колісар Ентерпрайзиз Лімітед» Республіки Кіпр – 85%, трішки менше має у своєму складі ПАТ «Закритий венчурний корпоративний інвестиційних фонд «Фінансовий стандарт», Україна – 10%, та 5% має директор ТОВ «Мережа Ланет» - Івасюк М. П.

Організаційна структура ТОВ «Мережа Ланет» зображена на рис. 2.6.

Члени виконавчих органів, які не є акціонерами, також можуть приймати участь у загальних зборах з правом дорадчого голосу.

Контролюючі органи ТОВ «Мережа Ланет» є: Ревізійна комісія Товариства; Внутрішній аудит не створено.

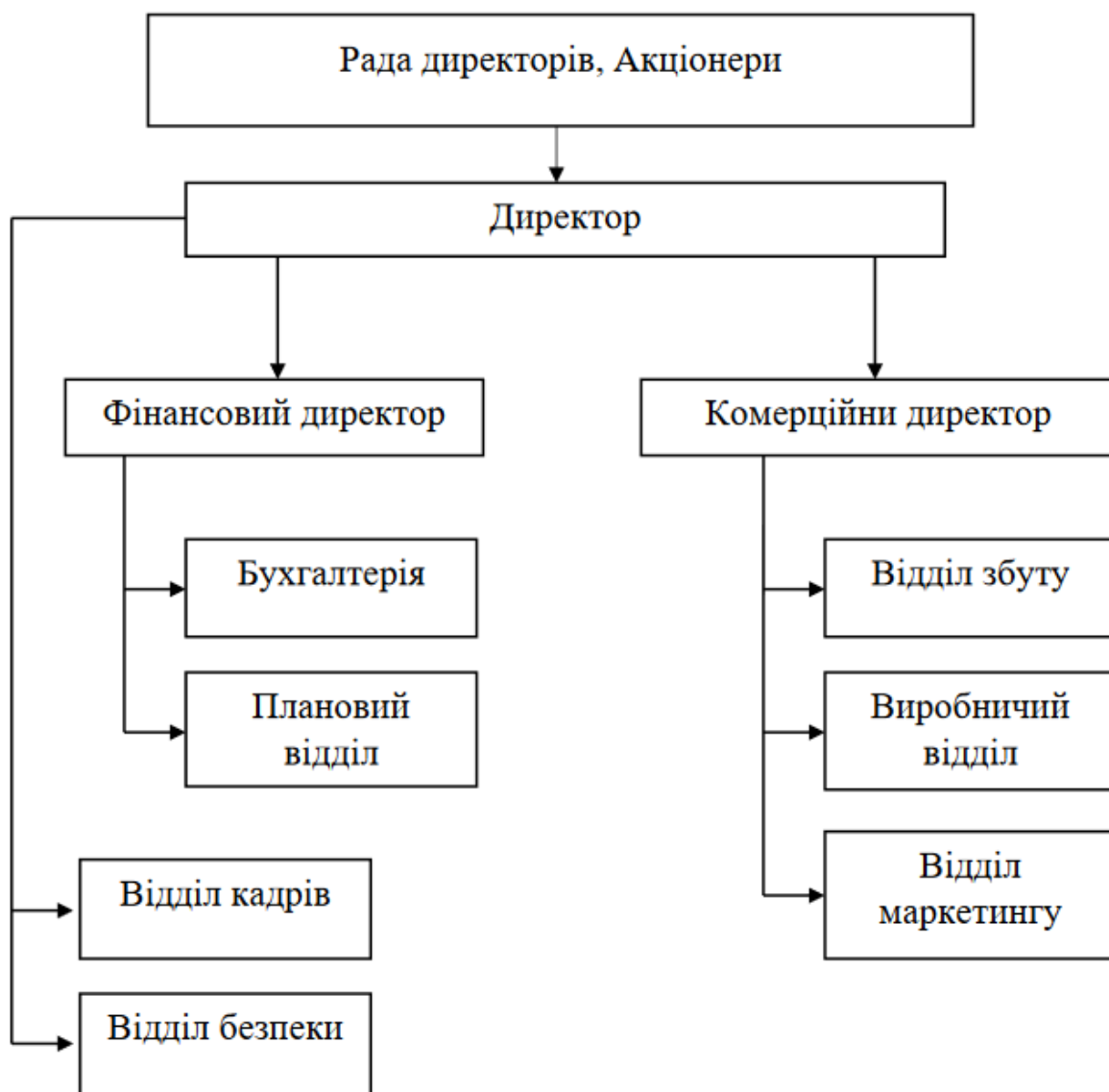

Рис. 2.6. Організаційна структура ТОВ «Мережа Ланет»

Товариство «Мережа Ланет» установлює орган наглядової ради, який виступає захисником прав акціонерів та регулює діяльність Правління в межах своєї компетенції, визначеної Статутом та законом. Наглядова рада, відповідно до передбачених законом і Статутом питань, вирішує питання, що покладені на неї Загальними зборами. Ревізійна комісія здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю Товариства відповідно до затвердженої діяльності та положення про ревізійну комісію. Управління корпоративними

відносинами в ТОВ «Мережа Ланет» ґрунтується на лінійно-функціональній структурі управління, де наглядова рада та ревізійна комісія виконують свої функції для забезпечення рівноваги впливу, балансу інтересів, уваги до акціонерів і дотримання принципів ефективного управління.

Лінійно-функціональна організаційна структура ТОВ "Мережа Ланет" має свої переваги:

- Чіткість ієрархії: Структура надає чітку ієрархію та ланцюг командування, що полегшує прийняття рішень та розподіл відповідальності.
- Спеціалізація: Розділення функціональних обов'язків дозволяє спеціалізувати кожен відділ на конкретні завдання, що сприяє ефективності та глибокому розумінню своєї області.
- Професійний розвиток: Кожен відділ може фокусуватися на своєму напрямку і розвивати професійні навички відповідно до своїх функцій.
- Ефективність в рутинних завданнях: Лінійно-функціональна структура добре працює для рутинних і стандартизованих завдань, оскільки дозволяє встановити чіткі процедури та стандарти.
- Забезпечення контролю: Ієрархічний характер структури надає можливість легко встановлювати контроль та визначати відповідальність за результати.
- Економія ресурсів: Забезпечення ефективності та спеціалізації може призводити до економії ресурсів та оптимізації процесів.
- Стабільність та надійність: Інтеграція структур дозволяє створити стабільну та надійну організацію з високим рівнем управління.

Варто зазначити, що при цьому модель може мати й свої обмеження, зокрема у мінливих та інноваційних середовищах.

Фінансові результати діяльності ТОВ «Мережа Ланет» за 2022 р. показані у табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Фінансові результати діяльності ТОВ «Мережа Ланет» за 2022 р.

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	198 077.00	196 366.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	89 503.00	148 367.00
Валовий: прибуток	2090	108 574.00	47 999.00
Інші операційні доходи	2120	34.00	426.00
Адміністративні витрати	2130	25 423.00	27 946.00
Витрати на збут	2150	19 017.00	27 551.00
Інші операційні витрати	2180	5 073.00	2 414.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	59 095.00	
збиток	2195	9 486.00	
Інші фінансові доходи	2220	612.00	50.00
Фінансові витрати	2250	17 031.00	24 892.00
Інші витрати	2270	837.00	600.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	41 839.00	
збиток	2295	34 928.00	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-81.00	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	41 839.00	
збиток	2355	35 009.00	

Загалом, чистий дохід підприємства зростав протягом 2019-2022 рр., що може свідчити про успішність його ринкових стратегій та збільшення обсягів реалізації продукції.

За загальною тенденцією можна відзначити збільшення собівартості до 2021 року, але у 2022 році відбулася помітна зниження. Це може бути результатом оптимізації виробничих процесів або інших заходів з управління витратами.

Чистий прибуток вказує на те, що підприємство отримало прибуток у 2019 та 2022 роках, але зазнало збитків у 2021 році. Можливо, це пов'язано з певними труднощами чи витратами, які вплинули на фінансовий результат.

Загальною картиною, яка виникає з цих показників, є зростання обсягів реалізації, певне збільшення витрат, але при цьому підприємство зуміло зберегти прибутковість за вказаний період (рис. 2.7.).

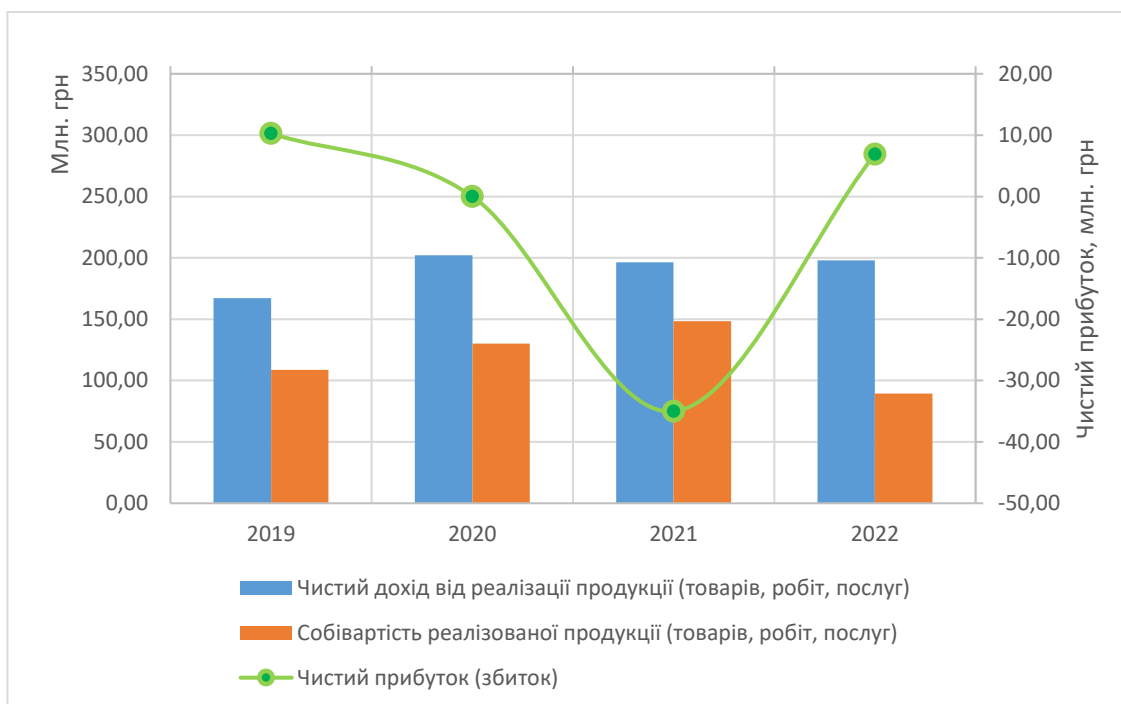

Рис. 2.7. Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «Мережа Ланет» [розроблено автором на основі звітності «Мережа Ланет»]

За даними звітності досліджуваного підприємства за 2019-2022 рр. було розраховано коефіцієнти фінансової стійкості (табл. 2.2.).

Коефіцієнт фінансової автономності відображає, яка частина активів є власністю власників підприємства. Значення менше нуля свідчить про заборгованість підприємства перед кредиторами.

Коефіцієнт фінансової автономності зростав від -0,10 у 2019 році до 0,24 у 2022 році. Це може свідчити про покращення фінансової стійкості та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.2.

Коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Мережа Ланет»

Показник	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022 від 2019	Відхилення 2022 від 2021
Коефіцієнт фінансової автономності	-0,10	-0,03	-0,15	0,24	0,34	0,39
Коефіцієнт фінансової залежності	-9,98	-32,90	-6,58	4,14	14,12	10,71
Коефіцієнт фінансового ризику	1,10	1,03	1,15	0,76	-0,34	-0,39
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,28	-0,08	-0,17	0,13	0,41	0,31

[розроблено автором на основі звітності «Мережа Ланет»]

Коефіцієнт фінансової залежності вказує на співвідношення власних та позикових засобів у фінансуванні підприємства. Значення менше нуля означає переважання власних засобів.

Коефіцієнт фінансової залежності значно зменшився в 2020 році, але знову показав позитивне значення у 2022 році. Це може вказувати на зміну стратегії фінансування.

Коефіцієнт фінансового ризику відображає ступінь ризику, пов'язаного із заборгованістю підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику показує деяке зниження у 2022 році, що може свідчити про менший ризик фінансових зобов'язань.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на можливість поглиблення збитків, яку може перенести підприємство без порушення його фінансової стійкості.

Значення коефіцієнта маневреності власного капіталу зросло в 2022 році, що може свідчити про збільшення стійкості до ризиків.

Узагальнюючи, можна вбачити покращення фінансової стійкості ТОВ "Мережа Ланет" у 2022 році порівняно з попередніми роками. Зменшення

залежності від зовнішніх джерел та зниження ризику фінансових зобов'язань свідчать про позитивні зміни у стратегії управління фінансами підприємства.

На рис. 2.8. зображено динаміку транзакцій ТОВ «Мережа Ланет». Можна прослідкувати позитивну тенденцію у період 2017-2021 рр. Проте, з 2022 кількість транзакцій суттєво зменшилась, хоча їх загальна сума залишається на стабільному рівні у приблизно 2,5 млн грн за рік.

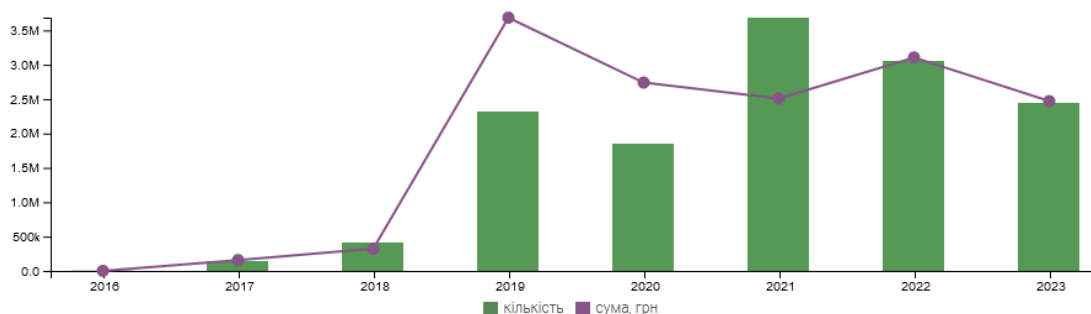

Рис. 2.8. Динаміка транзакцій ТОВ «Мережа Ланет» [розроблено автором на основі звітності «Мережа Ланет»]

Початок військових дій в Україні у 2022 році вніс значні зміни в динаміку транзакцій ТОВ "Мережа Ланет". Військові конфлікти можуть викликати серйозні виклики для бізнесу та економіки в цілому.

Зменшення кількості транзакцій у цьому контексті може бути визначено не тільки економічними аспектами, але й впливом нестабільності та невизначеності військових подій на загальний бізнес-клімат.

Важливо враховувати, як ці військові події впливають на попит, подання, логістику та загалом на економічний стан регіону, де діє підприємство.

2.2. Екологічна та соціальна відповідальність підприємства ТОВ «Мережа Ланет»

Екологічна відповідальність підприємства є ключовим аспектом сучасної корпоративної стратегії, який визначає зобов'язання підприємства

перед природним середовищем та суспільством в цілому. Цей концепт ґрунтується на принципах екологічної стійкості та здатності забезпечувати потреби сучасного покоління, не погіршуючи можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Першочергово, екологічна відповідальність передбачає мінімізацію негативного впливу підприємства на природне середовище. Це охоплює широкий спектр заходів, починаючи від зменшення викидів та обмеження використання обмежених природних ресурсів до впровадження технологій та практик, спрямованих на збереження біорізноманіття та уникнення забруднення навколишнього середовища.

Другий аспект екологічної відповідальності включає соціальну ангажованість підприємства у відносинах із зацікавленими сторонами, такими як співробітники, споживачі, громадські організації та державні органи. Взаємодія з цими сторонами базується на принципах прозорості, інформаційної відкритості та участі у процесах, що стосуються природного середовища.

Окрім того, екологічна відповідальність передбачає прийняття стратегій сталого розвитку, спрямованих на забезпечення економічного зростання підприємства без порушення екологічних норм. Це може включати в себе інвестиції у новітні технології, розробку продукції з низьким вуглецевим викидом, а також участь у програмах відновлення природи та розвитку відновлюваних джерел енергії.

Таким чином, екологічна відповідальність підприємства визначається комплексним підходом до збалансованого розвитку, враховуючи екологічні, соціальні та економічні аспекти взаємодії з природним середовищем та суспільством.

Екологічна відповідальність підприємства визнає важливість впровадження ефективних стратегій енергоефективності та зменшення відходів. Це може включати в себе заходи з підвищення ефективності

використання енергії, впровадження відновлюваних джерел енергії, а також оптимізацію виробничих процесів для зменшення відходів та викидів.

Важливим аспектом екологічної відповідальності є також взаємодія з ланкою постачальників. Підприємство може встановлювати стандарти екологічної відповідальності для своїх постачальників, сприяти їхній сертифікації та сприяти використанню екологічно чистих матеріалів та технологій.

Здійснення внутрішнього контролю та моніторингу за екологічними показниками є необхідною частиною ефективного управління екологічною відповідальністю. Підприємство повинно регулярно аналізувати свої екологічні показники, впроваджувати корегувальні заходи та звітувати про свою діяльність у цьому напрямку.

У світлі сучасних екологічних викликів, екологічна відповідальність стає не лише вимогою суспільства, а й стратегічним фактором довгострокового успіху підприємства. Ефективне управління екологічною відповідальністю може сприяти покращенню репутації підприємства, збільшенню конкурентоспроможності та сприяти сталому розвитку як на рівні підприємства, так і в глобальному контексті.

Висока екологічна відповідальність підприємства виявляється через ряд конкретних заходів та стратегій:

- Використання відновлюваних джерел енергії: Підприємства, які використовують відновлювані джерела енергії, такі як сонячні батареї чи вітряні турбіни, свідчать про свою здатність зменшувати викиди парникових газів та споживати енергію екологічно чистим способом.
- Енергоефективність: Впровадження технологій та процесів, спрямованих на зменшення витрат енергії та оптимізацію виробничих процесів.
- Виробництво з мінімальним викидом відходів: Застосування методів та технологій, що сприяють уникненню або мінімізації виробничих

відходів. Переробка та вторинне використання матеріалів також можуть бути важливими аспектами.

- Екологічно чиста продукція: Розробка та виробництво продукції, яка відповідає стандартам екологічної безпеки та не завдає шкоди навколишньому середовищу під час свого життєвого циклу.
- Системи відслідковування та звітності: Впровадження систем, що дозволяють відстежувати та звітувати про вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище.
- Екологічні стандарти та сертифікація: Дотримання визначених екологічних стандартів та отримання сертифікатів, які підтверджують високий рівень екологічної відповідальності.
- Участь у програмах сталого розвитку: Активна участь у програмах та ініціативах, спрямованих на збереження природних ресурсів та збалансований розвиток.
- Ці заходи допомагають підприємствам не лише виконувати законодавчі вимоги, а й виходити за рамки, сприяючи створенню сталого та екологічно чистого бізнесу.

Активна присутність у соціальних мережах також відіграє важливу роль у підвищенні екологічної відповідальності компанії. По-перше, це відкриває можливості для інформування широкої аудиторії про екологічні ініціативи та заходи, які впроваджує підприємство. Регулярні публікації та оновлення дозволяють збирати відгуки, відповідати на запитання та сприяти розумінню глибини зобов'язань компанії у сфері екології. (Рис. 2.9.)

Поділ інформації про природничі ресурси, використання відновлюваних джерел енергії, скорочення викидів та інші досягнення у сфері сталого розвитку можуть інспірувати інших бізнес-спільнот та споживачів приділяти більше уваги екологічній діяльності.

Крім того, взаємодія зі спільнотою у соцмережах створює можливість для обговорення ідей, збору фідбеку та прослідковування реакції аудиторії на ініціативи компанії. Відповідь на питання, а також врахування побажань та

зауважень громадськості дозволяють покращити стратегію сталого розвитку та реагувати на екологічні виклики.

Рис. 2.9. Ілюстрація до екологічного конкурсу, проведеного ТОВ «Мережа Ланет» в соціальних мережах

Загалом, соціальні мережі стають платформою для взаємодії, спілкування та спільної роботи з громадськістю на шляху до підвищення екологічної свідомості та відповідальності.

Соціальна відповідальність підприємства є ключовим аспектом сучасної корпоративної стратегії та підприємницької діяльності, спрямованим на збалансований вплив підприємства на різні соціальні, економічні та екологічні сфери суспільства. Цей концепт визнає, що підприємства мають не лише економічний обов'язок перед акціонерами, а й соціальний обов'язок перед широкою громадськістю та екологічний обов'язок перед природним середовищем.

Соціальна відповідальність включає в себе широкий спектр ініціатив та практик, спрямованих на досягнення позитивного впливу на споживачів, працівників, спільноту, а також збереження природи. Серед ключових аспектів соціальної відповідальності можна виділити справедливі умови праці, боротьбу з корупцією, підтримку громадських ініціатив, розвиток

освіти та культури, а також заходи щодо збереження навколишнього середовища.

За останні десятиліття соціальна відповідальність стала не лише етичним імперативом, але й стратегічним фактором успіху підприємства. Підприємства, які виявляють високий рівень соціальної відповідальності, здатні залучати та утримувати клієнтів, забезпечувати задоволення працівників, підвищувати свою репутацію та конкурентоспроможність в довгостроковій перспективі.

Дії підприємства у соціальних сферах можуть бути виражені в ряді конкретних заходів. Зокрема, це може включати удосконалення умов праці та забезпечення прозорості в корпоративному управлінні для забезпечення справедливих трудових стандартів. Здійснення соціальних інвестицій у розвиток освіти, культури та інфраструктури сприяє сталому соціальному прогресу.

Екологічна відповідальність включає в себе заходи, спрямовані на зменшення негативного впливу діяльності підприємства на природне середовище. Ефективне використання ресурсів, впровадження енергоефективних технологій, відновлювані джерела енергії, зменшення викидів та виробничих відходів — це лише деякі аспекти екологічної відповідальності.

У сучасному світі соціальна відповідальність також виявляється в активній участі підприємства у розв'язанні суспільних проблем, що може включати благодійні заходи, спонсорство культурних та освітніх ініціатив, а також підтримку соціальних програм.

Загальна мета соціальної відповідальності полягає в тому, щоб забезпечити гармонію між економічними цілями підприємства та його впливом на суспільство та довкілля, сприяючи сталому розвитку та покращенню якості життя суспільства в цілому.

Компанія Мережа Ланет регулярно приєднується до благодійних ініціатив. Наприклад, у 2014 році вона провела збір коштів для підтримки

Збройних сил України. У зв'язку з пандемією коронавірусу компанія впровадила спеціальний тарифний план "DOC" для медичних працівників.

За підтримки Олімпійських ігор 2020 Мережа Ланет ініціювала збір коштів на тренажери для Хмельницького регіонального центру з фізичної культури та спорту осіб з інвалідністю "Інваспорт".

Під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну Мережа Ланет розпочала акцію, яка надавала абонентам, які покинули місто Сєвєродонецьк та переїхали в регіон провайдера, можливість безкоштовного користування послугами протягом трьох місяців.

У серпні 2022 року провайдер у партнерстві з БФ "Антитіла" розпочав ініціативу зі збору коштів на підтримку Збройних сил України.

Разом з тим відрахування на соціальні заходи ТОВ «Мережа Ланет» зменшилися з 6 747.00 тис. грн у 2021 р. до 5 361.00 тис. грн у 2022 році.

Зменшення витрат на соціальні заходи може викликати обурення серед громадськості та зацікавлених сторін, особливо якщо підприємство раніше активно демонструвало свою соціальну відповідальність. Проте, зменшення цих витрат може бути пояснене важкою ситуацією в країні.

2.3. Бар'єри для імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства

Імплементація принципів "зеленого офісу" може мати значний вплив на діяльність підприємства, призводячи до ряду вигод і позитивних ефектів. Передовість підприємства в цьому напрямку може виявитися ключовою в умовах сучасних тенденцій споживацького ринку та підвищення уваги до екологічних питань.

Реалізація "зеленого офісу" сприяє зменшенню екологічного відбитку підприємства. Зокрема, ефективне управління енергозбереженням та використанням ресурсів може призвести до зменшення викидів в атмосферу

та ефективного використання електроенергії та води. Це не лише сприяє збереженню природних ресурсів, але й може значно знизити енергетичні витрати підприємства. Імплементация зелених технологій та практик у робочому середовищі може позитивно вплинути на здоров'я та продуктивність працівників. Природні матеріали, ефективне вентилування, та збалансований екологічний дизайн офісних приміщень можуть створювати комфортні умови праці та підвищувати загальний стан здоров'я колективу. Реалізація екологічної стратегії може визначити підприємство як соціально відповідальне та сприяти його репутації в очах споживачів та партнерів. Зелена іміджева стратегія може залучати нових клієнтів та зміцнювати відносини з існуючими зацікавленими сторонами.

Імплементация принципів "зеленого офісу" може сприяти не лише оптимізації екологічних показників, але й приносити позитивні результати для всіх аспектів діяльності підприємства.

Незважаючи на те, що на даний момент ТОВ "Мережа Ланет" не використовує принципи "зеленого офісу", впровадження таких ініціатив може призвести до численних переваг для підприємства.

По-перше, використання енергоефективних технологій та практик може значно знизити витрати на комунальні послуги, що позитивно вплине на фінансовий стан компанії. Модернізація систем освітлення, оптимізація систем опалення та кондиціонування повітря можуть привести до значних економій.

По-друге, впровадження екологічної стратегії може позитивно позначитися на здоров'ї працівників. Покращення вентиляції, використання природних матеріалів у робочому середовищі та зменшення впливу шкідливих речовин може підвищити загальний комфорт та психофізіологічний стан колективу.

По-третє, впровадження зелених практик може визначити підприємство як соціально відповідальне перед споживачами та партнерами.

Це може стати ключовим елементом репутаційної стратегії та сприяти вивченню нових ринків та аудиторій.

Отже, враховуючи поточні тенденції споживацького ринку та підвищений інтерес до екологічних питань, реалізація "зеленого офісу" може призвести до збалансованого розвитку, сприяючи екологічній відповідальності, соціальному добробуту та фінансовому успіху підприємства.

Впровадження принципів "зеленого офісу" на підприємстві ТОВ "Мережа Ланет" може стикатися з рядом внутрішніх бар'єрів, які можуть ускладнювати або гальмувати процес впровадження екологічно орієнтованих практик у діяльність компанії. Ось кілька бар'єрів:

1. Фінансові обмеження: Заміна традиційних енергоефективних систем, впровадження екологічних технологій та матеріалів може вимагати значних інвестицій. Фінансові обмеження можуть ускладнювати впровадження зелених ініціатив на підприємстві "Мережа Ланет".
2. Недостатня обізнаність та освіта: Брак усвідомлення та розуміння переваг екологічних практик може ускладнювати їхнє впровадження. Недостатня обізнаність серед персоналу може стати перешкодою для розвитку та реалізації ефективних стратегій.
3. Нормативні обмеження: Різні регуляторні чинники можуть обмежувати можливості підприємства впроваджувати зелені технології чи практики. Неоднакові чи суперечливі законодавчі рамки можуть ускладнювати адаптацію зелених ініціатив.
4. Технічні труднощі: На деяких етапах реалізації "зеленого офісу" можуть виникати технічні труднощі, пов'язані з інтеграцією нових технологій, підготовкою персоналу та адаптацією до нових робочих процесів.
5. Корпоративна культура та стереотипи: Іншим бар'єром може бути відсутність підтримки та інтересу з боку керівництва та персоналу. Не

всі члени команди можуть бути готові змінювати свої звички та пристосовуватися до нового способу роботи на ТОВ "Мережа Ланет".

Розуміння цих внутрішніх бар'єрів дозволяє розробляти стратегії, спрямовані на подолання перешкод та успішну імплементацію принципів "зеленого офісу" на підприємстві.

РОЗДІЛ 3

ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ» ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Основні напрямки імплементації принципів «зеленого офісу» в діяльність підприємства

Імплементація принципів "зеленого офісу" на підприємстві є складним та багатоплановим завданням, яке вимагає цілеспрямованих дій у різних сферах діяльності компанії. Основні напрямки імплементації цих принципів можуть включати:

1. Енергоефективність та використання відновлювальних джерел енергії: Перехід до використання енергоефективних технологій та використання відновлювальних джерел енергії сприяє зменшенню викидів та споживання ресурсів.

2. Впровадження ефективних систем управління відходами: Розробка та впровадження стратегій управління відходами дозволяє зменшити екологічний вплив підприємства та сприяє створенню зеленої культури в офісному середовищі.

3. Використання екологічно чистих матеріалів та технологій: Вибір та використання матеріалів, які не шкодять навколишньому середовищу, сприяє зниженню викидів токсичних речовин та зменшенню відходів.

4. Сприяння зеленим транспортним рішенням: Використання транспорту з низьким рівнем викидів та стимулювання працівників використовувати екологічно чисті види транспорту.

5. Впровадження політики віддаленої роботи: Зменшення потреби у присутності працівників у фізичному офісі сприяє зменшенню викидів та забезпечує покращення робочого комфорту.

6. Освіта та підвищення обізнаності: Регулярні тренінги та ініціативи для працівників щодо екологічних практик та здорового способу життя.

7. Залучення доцільних партнерів та підтримка екологічних ініціатив: Співпраця з організаціями та підтримка проєктів, спрямованих на захист довкілля.

Ці напрямки спільно сприяють створенню сталого та екологічно відповідального бізнес-середовища на підприємстві "Мережа Ланет", сприяючи забезпеченню екологічно чистої та соціально відповідальної діяльності.

Енергоефективність та використання відновлювальних джерел енергії є важливими аспектами сталого розвитку та зеленого підходу до ведення бізнесу. На підприємстві "Мережа Ланет" ці принципи становлять основний напрямок для зменшення впливу на навколишнє середовище та підвищення його енергоефективності.

Енергоефективність передбачає раціональне використання енергії з метою зменшення споживання та витрат ресурсів. На підприємстві впроваджуються технології та системи, які сприяють оптимізації виробничих процесів, зменшенню витрат електроенергії та теплової енергії. Це може включати у себе модернізацію обладнання, використання енергозберігаючих технологій та впровадження систем моніторингу та контролю за споживанням енергії.

Використання відновлювальних джерел енергії: Використання відновлювальних джерел енергії є ключовим елементом зменшення викидів та покращення екологічної стійкості підприємства. Встановлення сонячних панелей, вітряних генераторів чи використання гідроенергетичних рішень дозволяє забезпечити енергетичну незалежність та зменшити використання традиційних джерел енергії, таких як вугілля чи газ.

На підприємстві "Мережа Ланет" ці заходи спрямовані на зростання ступеня чистоти та сталості виробничих процесів. Ініціативи щодо

використання відновлювальних джерел енергії покликані не лише забезпечити потреби компанії в електроенергії, а й підтримати здоров'я природи та зберегти природні ресурси для майбутніх поколінь.

Зокрема, енергоефективність на підприємстві "Мережа Ланет" розглядається як ключовий елемент корпоративної відповідальності та стратегічного управління. Впровадження енергозберігаючих технологій дозволяє не лише знижувати вартість виробництва, але й значно зменшує викиди парникових газів та інших забруднюючих речовин у навколишнє середовище.

Щодо використання відновлювальних джерел енергії, підприємство активно досліджує можливості встановлення сонячних батарей та вітряних генераторів на своїх об'єктах. Це не лише сприятиме зниженню витрат на електроенергію, а й зробить виробництво більш екологічно чистим.

Загальний підхід підприємства полягає в поєднанні економічної вигідності та екологічної відповідальності. Це сприяє створенню сталого енергетичного підприємства, яке допомагає знижувати негативний вплив на клімат та зберігати природні ресурси для майбутніх поколінь.

Впровадження ефективних систем управління відходами на підприємстві "Мережа Ланет" є ключовим етапом стратегії сталого розвитку та забезпечення екологічної відповідальності. Система управління відходами орієнтується на зменшення обсягів відходів, їх переробку та вторинне використання, сприяючи зниженню негативного впливу на навколишнє середовище.

На підприємстві визначено чіткі процедури сортування та утилізації відходів, враховуючи їхню придатність для подальшого використання або вторинної переробки. Крім того, впроваджуються заходи щодо мінімізації відходів на виробничих лініях, наприклад, шляхом оптимізації виробничих процесів та використання ресурсів.

Важливим компонентом системи є освітня робота серед персоналу, спрямована на формування свідомості про важливість раціонального

використання ресурсів та правильного утилізації відходів. Такий підхід сприяє створенню екологічно свідомого колективу та підвищує ефективність системи управління відходами.

Ураховуючи високий рівень технологічності та постійний розвиток галузі, підприємство також досліджує можливості використання інноваційних технологій, таких як рециклінг та повторне використання відходів для виробництва нових матеріалів чи виробів. Це сприяє створенню замкнутого циклу використання ресурсів та зменшенню впливу підприємства на довкілля.

Крім того, у системі управління відходами враховується не лише внутрішнє споживання ресурсів та виробничі відходи, але і питання взаємодії з постачальниками та споживачами. Підприємство веде діалог з постачальниками щодо упаковки та обробки товарів з метою мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище в усьому ланцюзі виробництва.

Також у впровадженні ефективних систем управління відходами враховується аспект суспільної відповідальності та взаємодії з місцевою спільнотою. Підприємство взаємодіє з організаціями та ініціативами, спрямованими на збереження довкілля та залучення громадськості до екологічної діяльності.

Загалом, імплементація принципів "зеленого офісу" включає в себе комплексний підхід до управління ресурсами та відходами, спрямований на створення екологічно чистого та сталого виробничого процесу.

Впровадження екологічно чистих матеріалів та технологій є важливою складовою екологічної стратегії підприємства ТОВ "Мережа Ланет". Цей напрямок орієнтується на мінімізацію негативного впливу виробництва на довкілля та збереження природних ресурсів.

Щодо використання екологічно чистих матеріалів, підприємство намагається обирати ті, які не тільки відповідають вимогам виробництва, але й мають менший екологічний слід. Це може включати в себе використання

вторинної сировини, біорозкладних матеріалів або альтернативних, менш забруднюючих компонентів.

Щодо технологій, підприємство активно впроваджує енергоефективні та відновлювальні джерела енергії, щоб зменшити споживання ресурсів та викиди в атмосферу. Також враховується аспект енергозбереження та оптимізації виробничих процесів для максимального зменшення відходів та енерговитрат.

Загалом, використання екологічно чистих матеріалів та технологій є ключовим чинником для створення екологічно відповідального підприємства, яке розвивається, забезпечуючи баланс між виробництвом та охороною навколишнього середовища.

Сприяння зеленим транспортним рішенням в контексті діяльності ТОВ "Мережа Ланет" визначається широким спектром заходів, спрямованих на зменшення негативного впливу транспорту на довкілля та підтримку сталого розвитку. Ця ініціатива спрямована на обмеження викидів шкідливих речовин та оптимізацію використання ресурсів у сфері транспорту.

Першочерговим напрямком є впровадження зелених транспортних технологій. Підприємство стимулює використання автотранспорту, який працює на альтернативних, екологічно чистих паливах, таких як електроенергія чи гібридні системи. Це сприяє зменшенню викидів CO₂ та інших шкідливих речовин, сприяючи покращенню якості повітря.

Крім того, підприємство вдосконалює логістичні процеси та розробляє оптимальні маршрути для зниження кількості пройдених кілометрів та споживання пального. Ініціативи зі стимулювання використання громадського транспорту, велосипедів та інших невиробничих транспортних засобів також враховуються для підтримки зелених транспортних рішень.

Узагальнюючи, сприяння зеленим транспортним рішенням включає в себе комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію транспортної інфраструктури та підтримку екологічно чистих технологій для забезпечення сталого розвитку та збереження навколишнього середовища.

Впровадження політики віддаленої роботи є важливим аспектом стратегії зеленого офісу для підприємства ТОВ "Мережа Ланет". Цей підхід спрямований на зниження негативного впливу діяльності офісу на довкілля та забезпечення сталого розвитку.

Перш за все, віддалена робота зменшує необхідність у постійному транспортуванні працівників до офісу, що призводить до зменшення викидів вуглецю та інших забруднюючих речовин. Працівники, які працюють з власного місця проживання, споживають менше ресурсів, таких як паливо для транспорту чи електроенергія для освітлення та обігріву великих офісних приміщень.

Додатковим позитивним аспектом є зменшення необхідності в обслуговуванні інфраструктури офісу, так як менше працівників працює в офісних приміщеннях. Це включає витрати на енергозабезпечення, системи кондиціонування, освітлення та водопостачання.

Впровадження політики віддаленої роботи також може позитивно вплинути на робочий процес, підвищити задоволеність працівників, сприяти більш гнучкому графіку роботи та забезпечити більше можливостей для робочого балансу. Заохочення працівників до використання електронних технологій для комунікації та спільної роботи також може допомогти зменшити використання паперу та інших матеріалів.

Узагальнюючи, впровадження політики віддаленої роботи відображає зобов'язання підприємства до зменшення екологічного відбитку та створення умов для сталого розвитку через оптимізацію робочих процесів та ресурсозбереження.

Освіта та підвищення обізнаності є ключовим елементом стратегії зеленого офісу для підприємства ТОВ "Мережа Ланет". Цей аспект спрямований на формування усвідомленості серед працівників щодо екологічних питань, сталого споживання та здатності приймати екологічно обґрунтовані рішення.

Організація освітніх програм та тренінгів щодо принципів збереження навколишнього середовища дозволяє підприємству розширити знання свого персоналу про те, як їхні робочі практики впливають на природу та як можна зменшити цей вплив. Працівники, що розуміють екологічні проблеми, можуть бути більш обізнані у виборі екологічно чистих технологій, методів роботи та взаємодії з робочим середовищем.

Забезпечення доступу до інформації про екологічні стандарти та кращі практики у сфері сталого розвитку допомагає підприємству та його працівникам вдосконалювати свої професійні навички та відповідати сучасним стандартам екологічної відповідальності.

Крім того, організація внутрішніх комунікаційних кампаній та заохочення до участі в ініціативах, спрямованих на підвищення екологічної обізнаності, сприяє формуванню екологічно свідомої корпоративної культури.

Узагальнюючи, освіта та підвищення обізнаності є ефективним інструментом для стимулювання екологічно обґрунтованих дій працівників та забезпечення сталого розвитку підприємства.

Залучення доцільних партнерів та підтримка екологічних ініціатив є однією з ключових стратегій для підприємства ТОВ "Мережа Ланет" в контексті імплементації принципів "зеленого офісу". Цей аспект спрямований на розширення мережі співпраці та взаємодії з організаціями та ініціативами, які спільно діляться цілями збереження навколишнього середовища та сталого розвитку.

Співпраця з екологічно орієнтованими партнерами може включати в себе обмін ідеями, ресурсами та кращими практиками. Наприклад, підприємство може співпрацювати з екологічними неприбутковими організаціями, громадськими групами чи науковими установами, щоб спільно розробляти та впроваджувати ініціативи, спрямовані на зменшення вуглецевого сліду та поліпшення екологічної ефективності.

Партнерство також може бути спрямоване на участь у спільних проектах, спонсорство екологічних ініціатив, а також взаємодію з іншими підприємствами, що ведуть діяльність в екологічно чистих галузях.

Важливим елементом є інформування про партнерство та підтримку екологічних ініціатив через різноманітні комунікаційні канали, що сприяє позитивному впливу на репутацію підприємства та підвищує зацікавленість інших організацій у співпраці.

Узагальнюючи, залучення доцільних партнерів та активна підтримка екологічних ініціатив сприяє створенню ефективного екологічного партнерства та спільній роботі для досягнення сталого розвитку.

3.2. Заходи для впровадження принципів "зеленого офісу" в діяльність ТОВ "Мережа Ланет"

Для успішної імплементації принципів "зеленого офісу" у діяльність ТОВ "Мережа Ланет" можна розглянути такі заходи (рис. 3.1.):

Аудит впливу на навколишнє середовище: Провести детальний аналіз впливу підприємства на навколишнє середовище, визначити основні екологічні проблеми та ризики.

Створення "зеленого" офісного простору: Використовувати енергоефективне освітлення, встановлювати енергозберігаючі технології, інтегрувати системи управління енергоспоживанням.

Системи управління відходами: Розробити та впровадити ефективні системи управління відходами, спрямовані на переробку та вторинне використання матеріалів.

Використання екологічно чистих матеріалів: Придбати та використовувати товари та матеріали, які мають менший екологічний відбиток.

Енергоефективна техніка: Замінити застарілу техніку на енергоефективні аналоги, що споживають менше електроенергії.

Рис. 3.1. Основні заходи для впровадження принципів "зеленого офісу" в діяльність ТОВ "Мережа Ланет"

Використання відновлювальних джерел енергії: Розглянути можливість використання сонячних панелей, вітрогенераторів та інших джерел енергії, що не шкодять довкіллю.

Освіта та підвищення обізнаності: Провести навчальні програми для персоналу щодо практик "зеленого офісу" та екологічної відповідальності.

Підтримка екологічних ініціатив: Активно співпрацювати з громадськими організаціями, урядовими установами та іншими підприємствами, які розвивають та підтримують екологічні ініціативи.

Впровадження політики віддаленої роботи: Підтримувати можливість віддаленої роботи для зменшення потреби у транспорті та споживанні ресурсів.

Моніторинг та звітність: Встановити системи моніторингу для відстеження впливу заходів "зеленого офісу" та регулярно звітувати про їхні результати.

Для здійснення аналізу впливу інтернет-провайдера на навколишнє середовище, необхідно враховувати різноманіття факторів та складових його діяльності. Процес аналізу може бути поділений на кілька ключових етапів, кожен з яких визначає різні аспекти взаємодії підприємства з екологічною сферою.

По-перше, важливо дослідити величину енергоспоживання, а саме визначити кількість використаної енергії для забезпечення нормальної функціональності інфраструктури. Крім того, важливо провести оцінку та аналіз долі використання відновлювальних джерел енергії та вдосконалення ефективності використання енергії в цілому.

Другий аспект стосується використання ресурсів у побудові та обслуговуванні мережевої інфраструктури. На даному етапі слід ретельно вивчити можливості використання екологічно чистих матеріалів та ресурсів, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля.

Аналіз впливу на клімат, як третій етап, передбачає оцінку викидів парникових газів, пов'язаних із споживанням енергії та експлуатацією обладнання. Здійснення цього аналізу дозволяє визначити можливості зменшення вуглецевого сліду та розробити стратегії його поліпшення.

Наступні етапи охоплюють управління відходами, захист природних резервів, інформаційну безпеку, участь у благодійних та екологічних ініціативах, а також інші аспекти, що визначають взаємодію підприємства з соціально-екологічним середовищем. Кожен з цих етапів вимагає комплексного підходу для отримання всебічного розуміння впливу та розроблення стратегій покращення екологічної відповідальності.

Інформаційна безпека та принципи "зеленого офісу" можуть бути взаємопов'язаними в ряді аспектів, оскільки обидва аспекти відіграють ключову роль у створенні стійкого та відповідального підприємницького середовища.

По-перше, заходи зі збереження енергії та використання енергоефективних технологій, характерні для "зеленого офісу", можуть вимагати застосування спеціальних інформаційних систем та технологій для моніторингу та управління витратами електроенергії та інших ресурсів. Забезпечення конфіденційності та інтеграції таких систем є ключовим аспектом інформаційної безпеки.

Другий аспект пов'язаний з ефективним управлінням інформацією та зменшенням використання паперу. Використання електронної документації, електронних систем зберігання та обміну інформацією допомагає зменшити виробництво паперових матеріалів та сприяє встановленню більш ефективних та безпечних процесів обробки інформації.

Третій аспект включає кібербезпеку, яка є важливою частиною інформаційної безпеки. Заходи зі збереження та обробки екологічно чутливої інформації, такої як дані про вплив на навколишнє середовище або звіти про сталий розвиток, вимагають ефективного контролю та захисту від несанкціонованого доступу.

Отже, взаємодія між інформаційною безпекою та принципами "зеленого офісу" може забезпечити інтегрований підхід до сталого управління та відповідального використання ресурсів, сприяючи економії, ефективності та екологічно чистому розвитку підприємства.

"Зелений офісний простір" – це концепція, яка визначає організацію та управління офісним середовищем з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та підвищення ефективності та комфорту працівників. Цей підхід відзначається використанням екологічно чистих технологій, ефективним використанням ресурсів та збереженням енергії з метою створення здорового та сталого офісного середовища.

Одним із ключових елементів "зеленого офісного простору" є збереження енергії та використання енергоефективних технологій. Це включає в себе використання енергозберігаючого освітлення, систем автоматизації енергоспоживання, та інші інноваційні рішення для зменшення витрат.

Також, "зелений офісний простір" передбачає активне використання природних ресурсів, таких як сонячна енергія та відновлювані джерела, для забезпечення електропостачання та інших потреб офісу.

Іншим важливим аспектом є раціональне використання простору, впровадження зон для відпочинку та робочих місць, що сприяють здоров'ю працівників та зменшенню стресу.

Крім того, зелений офісний простір покликаний сприяти збереженню природи та зменшенню викидів шкідливих речовин шляхом використання екологічно чистих матеріалів та технологій в будівництві та обладнанні офісів.

Такий підхід дозволяє підприємствам не лише зменшити негативний вплив на довкілля, але й створити сприятливі умови для працівників, покращуючи їхнє благополуччя та підвищуючи продуктивність праці.

Для створення "зеленого" офісного простору та підвищення ефективності діяльності ТОВ "Мережа Ланет" можна впровадити ряд основних елементів:

1. Енергоефективне освітлення: Заміна традиційних ламп на енергозберігаючі або світлодіодні джерела світла, а також

використання систем автоматизації освітлення для регулювання інтенсивності світла в залежності від природної освітленості.

2. Ефективне використання простору: Організація робочих місць та зон для відпочинку таким чином, щоб сприяти високій продуктивності та комфорту працівників.
3. Використання відновлюваних джерел енергії: Встановлення сонячних панелей або інших систем для збору та використання енергії з відновлюваних джерел.
4. Екологічно чисті матеріали: Вибір при будівництві та облаштуванні офісних приміщень матеріалів, які не завдають шкоди навколишньому середовищу та здоров'ю працівників.
5. Раціональне використання ресурсів: Впровадження систем управління відходами, а також раціональне використання паперу та інших ресурсів з метою їх зменшення.
6. Політика віддаленої роботи: Сприяння можливостям віддаленої роботи для працівників, що дозволяє зменшити кількість поїздок до офісу та витрати енергії на транспорт.
7. Освіта та підвищення обізнаності: Проведення тренінгів та інформаційних кампаній для працівників з питань екологічної відповідальності та сприяння їхньому включенню у "зелену" ініціативу.

Ці елементи допоможуть не лише зменшити негативний вплив на довкілля, але й створити сприятливі умови для працівників та підвищити загальну ефективність діяльності підприємства.

Організація робочих місць та зон відпочинку в офісі (рис. 3.2.) є ключовим елементом створення комфортного та ефективного робочого середовища. Дотримання оптимальної організації допомагає підвищити продуктивність працівників та покращити загальний стан їхнього здоров'я.

1. Робочі місця:

- Організація простору: Розташування робочих столів та стільців повинне бути ретельно сплановане для запобігання зайвого

пересування та забезпечення ефективного використання простору.

- Ергономіка меблів: Використання ергономічних меблів сприяє збереженню здоров'я працівників, запобігає виникненню непорозумінь та забезпечує комфорт під час роботи.

2. Зони відпочинку:

- Комфортні меблі: Забезпечення зон відпочинку зі зручними меблями допомагає створити атмосферу відпочинку та релаксації для працівників.
- Зони для відпочинку на свіжому повітрі: Організація терас, балконів або спеціальних зон для відпочинку на відкритому повітрі сприяє фізичному та психологічному відновленню.

Рис. 3.2. Елементи організації офісного простору за принципами «зеленого офісу»

3. Зони спілкування:

- Відкриті простори: Створення відкритих просторів для спілкування та обміну ідеями сприяє командній роботі та творчому процесу.
- Кімнати для конфіденційних розмов: Наявність ізольованих приміщень для конфіденційних розмов допомагає забезпечити приватність та конфіденційність важливих обговорень.

Організація робочих просторів та зон відпочинку відповідає потребам працівників, сприяє їхньому здоров'ю та комфорту, що в свою чергу позитивно впливає на результативність та ефективність в довгостроковій перспективі.

Організація віддаленої роботи належить до стратегічних рішень, спрямованих на досягнення екологічної сталості та стійкого розвитку в корпоративних процесах. Цей підхід відповідає принципам сталого розвитку та враховує декілька ключових аспектів, спрямованих на збереження навколишнього середовища та підвищення ефективності діяльності підприємства.

У віддаленому форматі праці виникають численні переваги в контексті екологічності та сталості. По-перше, відсутність необхідності в щоденних поїздках до офісу сприяє значному зменшенню викидів CO₂ та інших шкідливих речовин, пов'язаних із транспортними засобами. Це сприяє не лише екологічній безпеці, а й знижує транспортний трафік та зменшує тиску на міські інфраструктури.

Другий ключовий аспект полягає в підвищенні енергоефективності. Працівники, працюючи вдома, мають можливість ефективно управляти власним робочим середовищем, оптимізувати використання електроенергії та забезпечувати ефективне використання ресурсів. Це дозволяє зменшити споживання енергії та сприяє збереженню природних ресурсів.

Також, віддалена робота сприяє використанню технологій та зменшенню використання паперу та інших матеріалів. Засоби електронної

комунікації, збереження та обмін інформацією в електронному форматі сприяють відмові від традиційних, часто забруднюючих ресурсів.

Зазначені аспекти підтримують ідею, що віддалена робота є не лише стратегічним вибором в контексті організаційного управління, а й важливим компонентом стратегії "зеленого офісу". Вона сприяє зменшенню екологічного впливу та сприяє сталому розвитку, забезпечуючи ефективність роботи та комфорт для працівників.

Організація віддаленої роботи для працівників інтернет-провайдера, такого як ТОВ "Мережа Ланет", може використовувати різноманітні інструменти для забезпечення ефективності та зручності в роботі. Ось деякі з них:

- Віртуальні приватні мережі (VPN): Для забезпечення безпеки та зручності доступу до внутрішньої мережі компанії працівники можуть використовувати VPN. Це дозволяє їм безпечно підключатися до внутрішніх ресурсів компанії через Інтернет.

- Відеоконференції та чати: Інструменти для відеоконференцій, такі як Zoom, Microsoft Teams або Skype, можуть допомагати працівникам спілкуватися та проводити збори онлайн. Чат-платформи також сприяють швидкій комунікації.

- Хмарні сервіси: Збереження та обмін даними через хмарні платформи, наприклад Google Drive, Dropbox або Microsoft OneDrive, дозволяє зручно спільно працювати над документами та забезпечує доступ до них з різних пристроїв.

- Проектні менеджери та колаборативні платформи: Інструменти, як Trello, Asana або Jira, можуть допомагати в організації та відстеженні завдань. Вони створюють ефективний спосіб спільно працювати над проектами та завданнями.

- Електронна пошта та календарі: Використання електронної пошти та календарів, таких як Gmail, Outlook або Thunderbird, дозволяє підтримувати зв'язок та організувати робочий час.

- Інструменти для віддаленого моніторингу: Деякі інструменти дозволяють віддалено моніторити робочий час та продуктивність співробітників.

Використання цих інструментів може допомогти забезпечити ефективну роботу віддаленого колективу та забезпечити зручні умови праці для працівників інтернет-провайдера.

Підприємство, таке як ТОВ "Мережа Ланет", може розглядати ряд навчальних програм для персоналу, спрямованих на впровадження практик "зеленого офісу" та підвищення екологічної відповідальності. Ось деякі ідеї:

Навчання з екологічної свідомості: організація семінарів або воркшопів, які розглядають основи екології, принципи сталого розвитку та вплив бізнесу на навколишнє середовище.

Практичні тренінги з управління відходами: навчання персоналу ефективному використанню та утилізації ресурсів, роздільного збору відходів та впровадження ефективних систем управління відходами.

Віртуальні курси з енергоефективності: організація онлайн-курсів, що охоплюють теми зменшення споживання енергії, використання відновлювальних джерел енергії та підвищення енергоефективності.

Спеціалізовані тренінги з використання екологічно чистих технологій: Навчання персоналу використанню новітніх технологій та рішень, спрямованих на зменшення екологічного впливу підприємства.

Програми з підвищення ефективності використання ресурсів: Навчання співробітників оптимізації використання матеріалів та ресурсів для зменшення відходів та покращення загальної ефективності.

Екологічні ініціативи та благодійність: Організація заходів, спрямованих на залучення персоналу до екологічних ініціатив та участь у благодійних проєктах.

Навчальні програми можуть бути спеціально адаптованими до конкретних потреб підприємства та включати в себе практичні завдання та

кейси, щоб персонал міг застосовувати отримані знання у реальних умовах роботи.

Для впровадження навчальних програм з практик "зеленого офісу" та екологічної відповідальності на підприємстві ТОВ "Мережа Ланет" необхідно врахувати кілька важливих аспектів. Перш за все, слід провести глибокий аналіз потреб персоналу для ідентифікації конкретних тем та навичок, які є найбільш важливими для підвищення рівня екологічної відповідальності.

Для забезпечення високої якості навчання та передачі актуальної інформації, цілеспрямованою буде співпраця з експертами та фахівцями у сфері екології, які можуть надати необхідний інсайт та знання. Важливою буде створення доступних форматів навчання, можливо, через впровадження онлайн-платформ або створення внутрішнього навчального порталу для зручного доступу до матеріалів.

По суті, система моніторингу та оцінки успішності гравитиме важливу роль у забезпеченні ефективності програми. Це передбачає не лише визначення рівня засвоєння матеріалу, але й збір фідбеку від учасників для подальшого вдосконалення процесу навчання.

Не менш важливим є застосування мотиваційних заходів, таких як винагороди чи сертифікати за успішне завершення навчальних курсів. Це може стимулювати інтерес та активність працівників у процесі навчання.

Інтеграція навчальних програм у корпоративну культуру та цінності підприємства допоможе забезпечити спільність цілей та підвищити внутрішню підтримку ініціативи. Крім того, забезпечення постійної підтримки та можливостей обміну досвідом серед учасників може сприяти ефективному впровадженню екологічно орієнтованих практик на робочому місці.

Впровадження зелених ініціатив у діяльність інтернет-провайдера, зокрема, ТОВ "Мережа Ланет", є завданням, яке вимагає врахування різноманітних ресурсів для успішної трансформації в напрямку "зеленого

офісу". Виокремлюються ключові категорії цих ресурсів, які взаємодіють для досягнення мети.

Фінансові ресурси є важливою основою, оскільки вони визначають можливість придбання та впровадження екологічно орієнтованого обладнання та технологій. Це також стосується фінансування освітніх заходів для персоналу, ознайомлення з новими екологічними стандартами.

Технічні ресурси визначають необхідність модернізації технічного обладнання, зокрема, впровадження енергоефективного мережевого обладнання та серверів. Використання програмного забезпечення для моніторингу та оптимізації використання ресурсів також є частиною цього аспекту.

Інформаційні ресурси включають в себе розробку та поширення навчальних матеріалів для персоналу, а також створення інформаційної кампанії для клієнтів і громадськості.

Часові ресурси визначають тривалість процесу трансформації, включаючи тривалість тренування персоналу та час, необхідний для адаптації до нових екологічних практик.

Партнерські ресурси передбачають співпрацю з екологічно орієнтованими партнерами для обміну інноваційними рішеннями та підтримки екологічних ініціатив.

Людські ресурси визначають ключову роль команди, яка повинна підтримувати зелені ініціативи та мати необхідні навички для впровадження нових технологій та процесів.

Забезпечення цих ресурсів є необхідною складовою стратегії сталого розвитку, спрямованого на втілення зелених стандартів у діяльність інтернет-провайдера.

Разом з тим, впровадження принципів "зеленого офісу" для інтернет-провайдера, такого як ТОВ "Мережа Ланет", може вносити ряд ризиків та викликів. Декілька ключових аспектів варто врахувати:

Витрати на модернізацію технічного обладнання: Заміна застарілого обладнання на більш енергоефективне може вимагати значних інвестицій. Хоча з часом це може призвести до зменшення витрат на енергію, відразу це може становити фінансовий тягар.

Необхідність перепідготовки персоналу: Впровадження нових екологічно орієнтованих технологій може вимагати перепідготовки персоналу. Недостатнє розуміння нових систем та процесів може призвести до збоїв у роботі та неефективного використання ресурсів.

Можливість тимчасового зниження продуктивності: Протягом періоду переходу на нові стандарти та практики, може виникнути тимчасове зниження продуктивності, оскільки персонал звикатиме до нових робочих процесів та обладнання.

Необхідність впровадження нових правил та стандартів: Зміни у внутрішніх правилах та стандартах офісу можуть викликати опір серед працівників. Необхідно активно займатися комунікацією та освітою, щоб забезпечити підтримку та зрозуміння.

Вибір правильних технологічних рішень: Впровадження нових технологій пов'язане з вибором правильних рішень. Некоректний вибір може вплинути на ефективність, безпеку та стабільність мережі.

Можливість впливу на якість обслуговування: Перехід до енергоефективних рішень може вплинути на якість обслуговування, особливо у разі технічних або енергетичних збоїв.

Врахування цих ризиків та виважене управління процесом впровадження принципів "зеленого офісу" може сприяти успішній трансформації, забезпечуючи підприємство сталим та екологічно відповідальним шляхом.

3.3. Оцінка ефективності впровадження принципів «зеленого офісу» в управління підприємством

Впровадження принципів "зеленого офісу" у управління підприємством є стратегічним кроком, орієнтованим на досягнення ефективності та сталого розвитку. Ця ініціатива спирається на ряд основних принципів та принесе численні вигоди для підприємства.

В першу чергу, ефективність у використанні ресурсів є ключовим аспектом. Зменшення споживання енергії, води та інших ресурсів дозволяє підприємству економити кошти та зменшувати вплив на навколишнє середовище. Впровадження енергоефективних технологій та оптимізація процесів допомагають знизити витрати та підвищити прибутковість.

Покращення екологічних показників є ще однією важливою перевагою. Зменшення викидів та іншого негативного впливу на довкілля сприяє створенню позитивного іміджу компанії в очах споживачів та ринкових гравців.

Залучення та утримання талановитого персоналу також є важливим аспектом. Зелений офіс створює привабливі умови праці для співробітників, які все більше цінують сталість та соціальну відповідальність від своїх роботодавців. Це сприяє підвищенню рівня робочої продуктивності та зниженню плинності кадрів.

Остаточо, впровадження принципів "зеленого офісу" не лише сприяє підприємницькій діяльності в контексті сталого розвитку, але і відкриває нові можливості для підприємства в економічному та соціальному аспектах.

Впровадження принципів "зеленого офісу" в управління підприємством є комплексним процесом, і ефективність його реалізації може бути суттєво зумовлена різноманітними зовнішніми чинниками.

Першим ключовим чинником є законодавче середовище. Зміни в екологічному законодавстві або введення нових стандартів можуть вимагати від підприємства адаптації своїх процесів та технологій, щоб відповідати

новим вимогам. Це може знадобитися додаткові ресурси та витрати, але в той же час може створити можливості для отримання підтримки та фінансування від державних органів.

Світові та регіональні тенденції в галузі сталого розвитку є ще однією важливою зовнішньою впливаючою силою. Якщо підприємство спрямоване на відповідь на сучасні вимоги щодо збереження природних ресурсів та зменшення викидів, це може підвищити його конкурентоспроможність та репутацію в ринковому середовищі.

Економічні фактори, такі як зміни в цінах на енергію чи доступність фінансування для зелених ініціатив, також можуть впливати на ефективність впровадження зелених практик. Підприємство повинне стратегічно реагувати на такі зміни, щоб оптимізувати свою діяльність та залишатися фінансово стійким.

Споживацькі та соціокультурні тенденції, які підтримують зелені ініціативи, можуть стати додатковим стимулом для підприємства. Зростаюча свідомість споживачів стосовно екологічних питань може створити попит на екологічно чисті товари та послуги, що сприяє розвитку підприємства, яке приділяє увагу сталості.

Усі ці зовнішні чинники об'єднуються, визначаючи контекст для впровадження принципів "зеленого офісу", який враховує потреби підприємства, вимоги ринку та екологічні виклики.

Внутрішні чинники грають важливу роль у впровадженні принципів "зеленого офісу", формуючи основу для успішної реалізації сталісного підходу в діяльності підприємства.

Спочатку, лідерство та ангажованість високого рівня керівництва можуть суттєво впливати на успіх ініціатив. Якщо високий рівень управління активно підтримує та приймає зелені ініціативи, вони отримують необхідні ресурси та пріоритет у стратегічному плануванні.

Також важливою є культура підприємства, яка визначає ставлення працівників до сталості та екологічних практик. Якщо в організації існує

висока екологічна свідомість та готовність до змін серед персоналу, впровадження зелених практик виявиться більш ефективним та здійсненим.

Внутрішні процеси та системи управління грають також ключову роль у впровадженні принципів "зеленого офісу". Інтеграція сталості в корпоративні системи, такі як управління виробництвом, фінансами, та внутрішнім аудитом, дозволяє забезпечити ефективне впровадження та моніторинг змін.

Окрім того, розвиток зелених технологій та інновацій може визначити можливості для підприємства. Інвестування у сучасні екологічно чисті технології може поліпшити продуктивність та зменшити відмічення на навколишнє середовище.

Таким чином, внутрішні чинники взаємодіють та впливають один на одного, створюючи внутрішнє середовище, яке сприяє успішному впровадженню та виконанню принципів "зеленого офісу".

Нівелювання впливу внутрішніх чинників, що впливають на впровадження принципів "зеленого офісу", вимагає комплексного підходу та прийняття конкретних стратегій. Ось кілька способів, якими це може бути досягнуто:

Управлінська підтримка: Забезпечення активної та здійснюваної підтримки керівництва є важливим аспектом. Лідери повинні виявити своє зобов'язання сталому розвитку та впровадженню екологічних ініціатив.

Залучення персоналу: Важливо створити екологічно свідому корпоративну культуру, залучаючи персонал до участі та підтримки зелених ініціатив. Освіта та навчання персоналу можуть зміцнити їхнє розуміння та активну участь.

Інтеграція в управлінські процеси: Забезпечення, щоб екологічні цілі і принципи сталості були включені в управлінські процеси, такі як стратегічне планування, фінанси та оцінка продуктивності.

Використання технологій: Застосування інноваційних технологій та ефективних систем управління може полегшити впровадження зелених практик і забезпечити ефективний моніторинг та аналіз результатів.

Стимулювання зелених ініціатив: Введення систем стимулювання та винагород для працівників, які активно приймають участь у сталісних проектах та допомагають впроваджувати зелені ініціативи.

Партнерство з екологічно орієнтованими постачальниками: Співпраця з партнерами та постачальниками, які також дотримуються зелених стандартів, може зменшити екологічний відбиток всього ланцюга постачання.

Ці заходи можуть працювати синергетично для нівелювання впливу внутрішніх чинників і сприяння успішному впровадженню принципів "зеленого офісу". При цьому важливо враховувати конкретний контекст та потреби підприємства, адаптуючи стратегії до його особливостей та завдань.

Оцінка ефективності впровадження принципів "зеленого офісу" є ключовим етапом для визначення досягнутого прогресу та вдосконалення екологічної відповідальності підприємства. Для цього можна використовувати різноманітні методи та інструменти, орієнтовані на вимірювання різних аспектів сталого розвитку.

1. Системи внутрішнього моніторингу: Впровадження систем внутрішнього моніторингу, які охоплюють ключові показники сталості та екологічної продуктивності, є ефективним методом оцінки. Вони можуть включати в себе вимірювання споживання енергії, кількість відходів, рівень викидів та інші аспекти, які відображають вплив підприємства на навколишнє середовище.

2. Соціальні відгуки та звіти: Отримання фідбеку від зацікавлених сторін, включаючи споживачів, партнерів та громадські організації, є важливою складовою оцінки. Споживачі та партнери можуть висловлювати свої думки щодо екологічних зусиль підприємства, а також виражати підтримку чи обурення щодо його екологічних ініціатив.

3. Внутрішні аудити та сертифікація: Проведення внутрішніх аудитів та отримання сертифікації від екологічних стандартів може служити об'єктивним підтвердженням відповідності підприємства встановленим нормам сталості. Наприклад, сертифікати ISO 14001 підтверджують високий стандарт екологічного управління.

4. Залучення доцільних партнерів: Співпраця з організаціями, які вже успішно впровадили зелені практики, може допомогти в оцінці ефективності. Обмін досвідом та навчання від кращих практик може сприяти постійному вдосконаленню екологічної стратегії.

5. Фінансові показники: Оцінка впливу зелених ініціатив на фінансові результати підприємства є важливою частиною ефективності. Зменшення витрат на енергію, оптимізація виробничих процесів та інші зелені заходи можуть призвести до покращення фінансової стійкості.

Загальна ефективність впровадження принципів "зеленого офісу" визначається комплексно, враховуючи різноманітні аспекти екологічної діяльності та їхній вплив на різні сфери підприємства.

Впровадження систем внутрішнього моніторингу є комплексним процесом, що включає кілька ключових етапів:

1. Попередній етап: Визначення мети і області моніторингу.

На цьому етапі визначається мета системи моніторингу та області, які будуть включені до процесу. Підприємство аналізує свої цілі стосовно сталого розвитку та визначає, які параметри варто вимірювати.

2. Вибір інструментів моніторингу: Обрання методів і засобів вимірювань.

На цьому етапі обираються конкретні інструменти та методи моніторингу, які відповідають визначеним цілям. Це може включати використання сенсорів, автоматизованих систем, програмного забезпечення та інших технічних рішень.

3. Розробка системи збору даних: Створення інфраструктури для моніторингу.

Цей етап передбачає створення інфраструктури для збору даних. Це може включати в себе встановлення сенсорів, датчиків, програмних засобів та забезпечення їх взаємодії для ефективного збору і передачі інформації.

4. Установлення стандартів і визначення показників: Розробка критеріїв вимірювань.

На цьому етапі визначаються стандарти та критерії, які будуть використовуватися для вимірювання результатів моніторингу. Це може включати стандарти енергоефективності, викидів, використання ресурсів тощо.

5. Розробка системи аналізу та звітності: Створення інструментів обробки та аналізу даних.

Система моніторингу має бути здатна не лише збирати, а й обробляти та аналізувати отримані дані. Тут розробляються засоби аналізу, візуалізації та системи звітності для ефективного використання отриманої інформації.

6. Впровадження та тестування: Пілотні проекти і введення в дію.

Перед повноцінним впровадженням системи моніторингу в роботу підприємства, важливо провести пілотні проекти та тестування, щоб переконатися в ефективності та адаптованості системи.

7. Супровід та постійне вдосконалення: Підтримка та удосконалення системи.

Система моніторингу повинна бути постійною та удосконалюватися відповідно до змін у діяльності підприємства та зовнішнього середовища. Супровід системи та її постійне вдосконалення є ключовим етапом впровадження.

Оцінка ефективності впровадження принципів "зеленого офісу" в діяльність підприємства є складним завданням, що вимагає комплексного підходу та використання різноманітних показників. Одним із ключових аспектів, які відображають вплив підприємства на навколишнє середовище, є зменшення кількості викидів. Цей показник дозволяє об'єктивно оцінити

зусилля підприємства у зменшенні токсичних речовин та парникових газів, що виходять в атмосферу.

Додатковою важливою мірою є енергоефективність. Аналіз зниження споживання енергії та впровадження енергоефективних технологій свідчить про відданість підприємства зменшенню свого відбитку на навколишнє середовище. Використання відновлюваних ресурсів, таких як сонячна енергія чи вітроенергія, також визначається як ключовий елемент "зеленого" підходу.

Не менш важливим аспектом є раціональне використання матеріальних ресурсів. Вимірювання та моніторинг кількості використаного паперу та інших матеріалів, а також впровадження цифрових технологій, покликані зменшити вплив на лісові ресурси та забезпечити сталий розвиток.

Вплив "зелених" практик також розглядається через призму задоволеності працівників та їхньої продуктивності. Позитивний внутрішній клімат та соціальна відповідальність можуть сприяти підвищенню ефективності колективу.

Однак оцінка ефективності не обмежується лише екологічними аспектами. Розгляд аспектів соціальної відповідальності, таких як участь у благодійних акціях, та підтримка соціальних ініціатив, забезпечує високий рівень соціальної відповідальності підприємства.

Вищезазначені показники не лише кількісно відображають вплив "зеленого офісу" на діяльність підприємства, але й стають основою для оцінки загального внеску у стале розвитку та покращення якості життя спільноти.

Оцінка ефективності запропонованих заходів у сфері "зеленого офісу" є важливою складовою стратегії підприємства, орієнтованої на сталу розвиток та відповідальне підприємництво. Проведення цього аналізу дозволяє об'єктивно оцінити досягнуті результати, визначити ефективність впроваджених заходів та внести корективи для подальшого удосконалення.

Перш за все, така оцінка визначає рівень впровадження принципів сталого розвитку та екологічної відповідальності, що є справжньою мірою соціального внеску підприємства в суспільство. Результати аналізу вказують на конкретний внесок у зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та забезпечення сталого використання ресурсів.

Оцінка ефективності є інструментом для визначення ефективності фінансових та енергетичних ресурсів, витрачених на реалізацію "зелених" ініціатив. Це дозволяє оптимізувати витрати, підвищуючи ефективність та стабільність підприємства.

Оцінка також є важливою для створення позитивного іміджу підприємства. Суспільство та споживачі стають все більше зацікавленими у діяльності підприємств, які приділяють увагу екологічній відповідальності та соціальному благополуччю. Оцінка ефективності стає своєрідним індикатором суспільного визнання та довіри.

Завдяки аналізу ефективності, підприємство може здійснювати систематичний моніторинг своєї діяльності та вчасно реагувати на зміни в екологічному та соціальному середовищі. Це є ключовим аспектом для адаптації та удосконалення стратегії, спрямованої на сталість та відповідальність.

ВИСНОВКИ

«Зелений офіс» визначається як концепція, спрямована на зниження негативного впливу підприємства на довкілля шляхом впровадження екологічно-орієнтованих практик. Принципи включають раціональне використання ресурсів, впровадження стандартів сталого розвитку та забезпечення екологічної відповідальності.

«Зелений офіс» знаходить відображення у стандартах, таких як LEED та BREEAM, а світовий досвід підтверджує успішні практики впровадження концепції, що призводять до підвищення продуктивності та зменшення викидів.

Ефективне управління ресурсами на основі зелених принципів орієнтоване на раціональне використання енергії, води та інших ресурсів, сприяючи зменшенню екологічного відбитку підприємства.

ТОВ "Мережа Ланет" представляє сучасного інтернет-провайдера із лінійно-функціональною структурою управління. Загальний аналіз свідчить про те, що підприємство прагне досягати високих стандартів якості і надає конкурентоспроможні послуги в області інтернет-зв'язку в українському ринку. У порівнянні зі світовим рівнем, високі показники швидкості та низькі затримки свідчать про те, що ТОВ "Мережа Ланет" може конкурувати з провайдерами на загальнонаціональному рівні і відповідає сучасним стандартам якості інтернет-зв'язку.

Підприємство активно взаємодіє з благодійними проектами та реалізує соціально-відповідальні заходи, що підкреслює його зобов'язання перед громадою та довкіллям.

Разом з тим бар'єри для імплементації принципів «зеленого офісу» включають високі витрати, відсутність свідомості персоналу, технічні обмеження, недостатнє розуміння переваг, бюрократичні перешкоди та інші.

Основні напрямки імплементації принципів «зеленого офісу» включають стратегічне планування, ефективну комунікацію та взаємодію зі співробітниками для забезпечення підтримки та розуміння переваг концепції.

Запропоновані заходи передбачають прийняття стратегії, розробку комунікаційного плану та активну взаємодію зі співробітниками. Основними рекомендаціями щодо впровадження на ТОВ «Мережа Ланет» є: аудит впливу на навколишнє середовище, створення "зеленого" офісного простору, системи управління відходами, використання екологічно чистих матеріалів, енергоефективна техніка, використання відновлювальних джерел енергії, освіта та підвищення обізнаності, підтримка екологічних ініціатив, впровадження політики віддаленої роботи, моніторинг та звітність.

Оцінка ефективності включає в себе аналіз зменшення екологічного відбитку, покращення робочого середовища та підвищення соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ambec Stefan, Paul Lanoie, Iain Scot. When and Does it Pay to be Green? – Quebec: CIRANO, 2007. 34 p.
2. Auckland Environmental Business Network's Green Office Guide: How to Transform your Office into one that's Kinder to the Environment. – 2002. – 40 p. URL: [/http://www.greenoffice.org.nz](http://www.greenoffice.org.nz).
3. Barometer of fixed internet connections in Ukraine. nPerf SAS, France URL: https://media.nperf.com/files/publications/UA/2021-03-17_fixed-connections-survey-nPerf-2020.pdf
4. Chisala William. The implementation of green office at JAMK: case Dynamo campus, 2013. URL: <https://www.theseus.fi/handle/10024/60879>.
5. D. Saltzman, S. Anderson, C. Nichols: Green Office Guide-A Guide to Greening Your Bottom Line Through a ResourceEfficient Office Environment, City of Portland Office of Sustainable Development, 2001
6. Directorate General for the Environment of the Belgian Federal Public Service of Health (Belgian Presidency of the Council of the European Union): Product Policy and Indoor Air Quality, 2010
7. European Communities: The European Eco-Management and Audit Scheme, 2004
8. P. Calanter, M. Patricia Ardeleanu: Implementing Environmental Policies in EU – Action Plans and Programs, Scientific Papers, Issue 4, August 2011
9. Grayson, D. Corporate Social Opportunity! Seven Steps to Make Corporate Social Responsibility Work for Your Business / D. Grayson, A. Hodges. – Shefeld: Greenleaf Publishing, 2004. – 390 p
10. P. Havasi, R. Halmavánszki: Money Through the Window, Vol. VIII, KÖVET, 2009

11. P. Wargocki: Estimate of an economic benefit from investment in improved indoor air quality in an office building, in Proceedings of Healthy Buildings 2003, Vol. 3, University of Singapore, Singapore, 2003
12. P.W. Gerbens-Leenes, A.Y. Hoekstra: Business Water Footprint Accounting, 2008
13. Procuring the Future- the Report of the UK Sustainable Procurement Task Force, 2006
14. Towards a circular economy: A zero waste programme for Europe. European Commission, COM(2014) 398 final. Brussels, 2.7.2014, URL: <http://ec.europa.eu/environment. – C.2>
15. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. UNEP, 2011 URL: www.unep.org
16. World Health Organization: WHO Guidelines for Indoor Air Quality: dampness and mould, 2009
17. European green office handbook. KÖVET Association for Sustainable Economies (Hungary), 2013 – 71 p. URL: <https://www.sei.org/wp-content/uploads/2013/10/european-green-office-handbook.pdf>
18. Акулов-Муратов В.В., Алимов О.М., Андерсон В.М. Сталий розвиток – ХХІ століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2015: колективна монографія / НАН України, ДУ «Інститут економіка природокористування та сталого розвитку» / За наук. ред. професора Хлобистова Є.В. – Черкаси, 2015. 538 с., 132 с.
19. Базалійська Н. П. Управління розвитком персоналу як функціональна підсистема системи управління персоналом / Н. П. Базалійська, У. О. Пилипчук // Молодий вчений. - 2014. - № 6(1). - с. 73-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_6%281%29_19
20. Бегма Ю.К., Вінніков О.Ю., Редько О.І.: Якісне дослідження методів впровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні. –К., 2006. 127 с.

21. Бучинська Т. В. Розвиток персоналу як основний чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства / Т. В. Бучинська // «Науковий вісник». Серія «Економічні науки» – Вип. №7. – Ч. 2.– Херсон, 2014. – С.144- 146.
22. Данилова Н. В. Концепція "Зеленого офісу": світовий досвід та економічне обґрунтування для України / Н. В. Данилова // Modern economics. - 2017. - № 3. - С. 60-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2017_3_9
23. Дорогунцов С., Ральчук О. Сталий розвиток — цивілізаційний діалог природи і культури . Вісник Національної академії наук України. - 2001. - № 10. - С. 16-32. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2001_10_4
24. Живко З.Б. Стратегія формування організаційно-економічного механізму управління розвитком персоналу підприємства / З. Б. Живко, Л. В. Кухарська, Ю. Я. Зінчук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. - Серія економічна. - 2018. - Випуск 2. - С. 145-155.
25. Зелена сетрифікація нерухомості: міжнародний тред українська практика. URL: <https://www.pressreader.com/ukraine/commercial-property0385/20210301/282256668334557>
26. Зелений офіс: з турботою про довкілля, з вигодою для бізнесу. Київ 2009 – 53 с. Електронний ресурс. URL: http://www.gpp.in.ua/upload/Green_office2_2009.pdf
27. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]: Центр учбової літератури, 2009. С. 728 с.
28. Компанієць В. В. Управління розвитком соціально-економічних систем у духовно-моральному та соціокультурному вимірі. Частина 2. Якість управління соціально-економічними системами: духовно-моральні та культурні пріоритети (на прикладі залізничного транспорту): монографія / В. В. Компанієць. – Харків: УкрДАЗТ, 2012. – 296 с.
29. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті: Міжнародний документ від 25.02.1991 // База

даних «Законодавство України» / ООН., URL:
http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_272

30. Концеція зеленого офісу: Рек. для орг. щодо екологічного дружнього ставлення до навколиш. середовища / робоча група: О. П. Маслюківська та ін.— К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2007.— 64 с.

31. Коцко Т. А., Гарбарчук К. В., Політика соціальної відповідальності підприємства та її роль у забезпеченні розвитку персоналу, Сучасні підходи до управління підприємством: зб. наук. праць, елект. наук. вид., URL: <http://spu.fmm.kpi.ua>

32. Кривомаз Т. І., Карпенко. Н. С. Зелені стандарти для покращення офісної діяльності в нових умовах. Екологічна безпека та природокористування. 2020. С. 5–21.

33. Літвак С.М.: Екологічний менеджмент і аудит: навчальний посібник / та інші. Друге видання. – К.: ВД «Професіонал», 2006. 200 с.

34. Маслюківська О. П. Зелений офіс: з турботою про довкілля, з вигодою для бізнесу: навч. посіб. Київ: ФОП Костюченко О. М. 2009. 51 с.

35. Матеюк О. П., Павлюк А. Р., Левчук «Зелений офіс» як перспективний напрям ресурсозбереження. Сучасні проблеми урбоекосистем: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (1-2 жовт. 2020 р., Кам'янець-Подільський) / за заг. ред. О.І. Любинського. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. С. 80–86

36. На шляху зеленої модернізації економіки: модель сталого споживання та виробництва: довідник / Берзіна С.В., Бузан Г.С., Вакараш В.М., Князькова Т.В., Ворфоломеев А.В., Гайдаєнко Ю.В., Кравченко Б.М., Ткач О.В., Чайковський О.А., Хохотва О.П., Цибка М.М., Шилович І.Л.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. С. 46-48.

37. Нещадим В. О. Сучасні тенденції екологізації офісних центрів. 2015. С. 125–126.

38. Німуха Ю.К. Особливості управління персоналом в ІТ-компаніях. Сучасні підходи до управління підприємством: зб. тез доп. VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф., 6 квіт. 2017 р. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2017. – С. 81

39. Омаров Азад Енвер-огли Соціально-екологічна відповідальність бізнесу та питання екологічної безпеки в сучасних умовах. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2017. - № 4. - С. 64-75. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2017_4_13

40. Орган з сертифікації Всеукраїнської громадської організації «Жива планета» Настанова щодо екологічної сертифікації та маркування «зелений офіс» для програм екологічного маркування І типу згідно ДСТУ ISO 14024. Київ 2012, 26 с.

41. Офіси в форматі open space: основні переваги та недоліки. URL: <https://www.houseform.com.ua/uk/of%D1%96si-v-format%D1%96-open-spaceosnovn%D1%96-perevagi/>.

42. Пермінова С. і Берзіна С. «Зелений» бізнес починається із зеленого офіс «ECOBUSINESS» URL: <https://ecolog-ua.com/arhiv/zmistno2-2019>

43. Петрашко Л. П. Адаптація міжнародної практики «Зелений офіс» в українських компаніях. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Рівне: НУВГП, 2010. Вип. 4. Серія: Економіка: зб. наук. пр. / редкол.: В. А. Гурин (голов. ред.) [та ін.]. С. 180–185.

44. Пімоненко Т., Люльов О., Макаренко І., Ус Я., Хааг В. Екологічна обізнаність стейкхолдерів як ключова детермінанта ESG-ефектів у ланцюзі "зелений бренд – соціальна відповідальність бізнесу" . Вісник економіки. - 2023. - Вип. 3. - С. 26-38. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2023_3_4

45. Попова М. О. Економіка зеленого бізнесу: конс. лекц. Одеса: «ОДЕКУ», 2019. 81 с.

46. Проблеми та рішення для офісів open space. URL: <https://alkiv.ua/ua/news/allo-vy-menya-slyshite-problemy-i-resheniya-dlya-ofisov-openspace-/>.
47. Савіна Г. Г. Соціальні аспекти забезпечення ефективності менеджменту організації / Г. Г. Савіна, Є. І. Бочкарева, А. М. Щербина // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 5. – Т. 2. – С. 82-93.
48. Синиченко А. В. Компетентнісний підхід як сучасна парадигма управління персоналом. Фінанси, облік, банки. 2016. № 1 (21). С. 288-294.
49. Система екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти: навч. посіб. / Березіна С. В. та ін. Київ 2017. 133 с.
50. Смачило В. В. Теоретичні аспекти сестейнового розвитку: екологічна та соціальна відповідальність бізнесу [Електронний ресурс] / В. В. Смачило, В. Ю. Халіна // Економічний форум. - 2016. - № 2. - С. 77-81. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_2_14
51. Старостіна А. Сутність та практичне застосування методики конструювання категоріального апарату економічної науки (на прикладі понять "глобалізація" та "підприємницький ризик"). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2011. №128. С. 5–10
52. Циганюк Л. КСО для еколога і не тільки. Зелений офіс: помітна та втішна тенденція - 2017 у сфері корпоративної відповідальності. Екологія підприємства 2017 номер 10. URL: <https://journals.ua/prof/ekologiya-predpriyatiya/22611-11-17.html>
53. Шмідт Г.: Зворотний відлік. Зелена енергетика. – 2007. №1(25).С.7-8.